

შპანასკნელი იზარნიძე

ორნაწილიანი რომანტიკული დრამა

მოქმედი პირნი:

1. ედიშერ ღუანსაბის ძე ივარიძე -- დიდი თავადი, მუშაპულე
2. ელისაბედ ღორთქიფანიძე -- მისი მეუღლე
3. მანუჩარ ედიშერის ძე ივარიძე -- მისი ვაჟი
4. ფიქვენა -- პერიოქალი
5. ხალიშკა -- ედიშერის აღმზრდელი
6. სისოია -- ივარის მახურთუხუცეები
7. იახონ ღილაძე -- მანუჩარის აღმზრდელი, ფედერალისტი
8. ილარიონ ღორთქიფანიძე -- ფოსტის მოხელე, ელისაბედის ძმა
9. ანეტა -- ილარიონის მეუღლე
10. მამია ნიკარაძე --
11. ზურაბ იოსელიანი -- ედიშერის მეგობრები გიმნაზიიდან, ქართველი
12. მირანგულ გარდაუხაძე -- დიდგვარიშვილები
13. ტუზია ტყეშელაძე
14. ცუცია ქარქაშაძე -- მანუჩარის ბავშვობის მეგობრები
15. ასალო
16. მოხუცი -- სოფლის დანიშები
17. ფაცია --
18. კაკია მხეიძე -- ქუთაისის სამაზრო აღმასკომის თავმჯდომარე
19. სოლომონ გამაყმაძე -- იგივე სოლიკო რიონელი, პროფესიონალი ბოლშევიკ-რევოლუციონერი, ჯერ მოადგილე, შემდეგ ქუთაისის აღმასკომის თავმჯდომარე
20. ნათელა -- მისი ბიზადი ქვიციანი
21. რომანოზი -- კამსახის დანეკტორი, მხცოვანი პედაგოგი
22. ბიქტორა ბარამიძე -- მედუქნე
23. ფოთოლა -- მისი ქალიშვილი
24. ტახიკო -- მისი მეუღლე
25. კოწია მიქელაძე -- ქუთაისის ოფიანი წლების დიდგვარიშვილები
26. გიორგი აგიაშვილი --
27. ვილა ახათიანი
28. დორეია ბურკაძე -- მერდნე
29. ბათუა გაბადაძე -- ოფიციანტი
30. შალვა ყურამეილი -- ყველა დროის ნაძირალა
31. მიხეილ ზუციბერიძე -- გადასამზადებელი კურსების დირექტორი სოფლის დანიშები, აღმასკომის წევრები მოქმედების ადგილი -- ზემო იმერეთი, ქუთაისი მოქმედების დრო -- 1902-1930 წ.წ.

პროლოგი

იფარბეთა საგვარეულო სასახლე ზემო იმერეთში. ქრისტეშობის დღის გამოცემის ხანა. ქრისტეშობის დღის გამოცემის ხანა. ქრისტეშობის დღის გამოცემის ხანა.

ედიშერი -- (თავისთვის ბუტბუტებს). დამეცო... შენ უმკვლე მძიბიარებს... გადმოხედე მოწყალეს თვალით დიდი იფარბის ჯიდავს და მთვრალს... ნუ დაშაკვდებ უმეცვიდროთ... დამეცო! შეისანიე ედერება ჩემი...

სალომე -- (ყვარული-ქოთქოთით გამოიჭნა). დიდო ბატონო, ბიჭო, ბიი-ჭიი!!

ედიშერი -- (საგარბელში ჩაგვა. გაოგნებული). რაო, რა თქვი, გადია??!

სალომე -- (ყურში ჩახანა). ბიჭო, ბატონო, ბი-ჭიი!!!

ედიშერი -- (ს... მოეგო). მამ, არ დაქვულა იფარბეთა დიდი გვარი, ხო...

სალომე -- არ დაქვულა, ბატონო, არა!!

ედიშერი -- (მეზივით დაიგრიალა). ჰოდა, ჰქონია განაჩენი ი დალოცვილ დემროს... (გადია აიტაცა). მენი ჭირიშე, გადია, შეე-ნოი!!

სალომე -- ნედა, შე დათვო, არ დამეცო! სად შემძლია მე შაკდენი ბელარძენი!

ედიშერი -- დარბიას თავსაფარი, ხამხარობლოთ!.. ქიშხინის გაბა... ყვლიანი პოხლაპომცები!.. ვი, შენ ნუ მომიგვდები, გადია, აბაა?!

სალომე -- გამოშაწყვე საჩიოთ, არა?!

ედიშერი -- რას ამბობ, გადია, რაას??! საჭირთ თუ ზარ, აწი ზარ ჩვენთავს!.. (აიგანუ გადადგა). ბიჭო, სისოი-ააა!!

სისოია -- (უბოლვე გაეპახუნა). ვისმენ, დიდო ბატონო!!

ედიშერი -- ბიჭებს თოფები ჩამოურიგე!.. გადო, ეგერ, ვაკლის ზეგნზე და ახლათომბლის ბატონაგვით ასუსთ სრულა გაანადვო, თხადის ფრონტს ვაღს არ უდებდეს!!

სისოია -- ვესმის, დიდო ბატონო, ვესმის!!

ედიშერი -- (თოფი ჩამოშხნა, ჩახშახუნ შეაყენა, დაიგრგვინა). გჰე, ჰე, ჰე... ბიჭო!.. ბიი-ჭიი!! (დაიგრიალა მისმა სირიძელმა. გაისმა გახროდები სხვა და სხვა მხრიდან). მახე, ოო, მახე, თქვენი ჭირიშე!.. (სალომეს). ბეზაქალს მოეხმე ჩემთან! (ისევე გატენა და გახროლა).

ფეფენა -- მე შეპახდი, დიდო ბატონო??

ედიშერი -- რაო, ფეფენა, რავარბი ბიჭოა?!

ფეფენა -- ი გახარდელი, პირდაპირ ბოვშის უნახავს გაგზდის!

ედიშერი -- გჰე უკეთესი, ზომ??!

ფეფენა -- იმე, გაეპოდება?! შრეპაპეკია, ზდაპრელი მხეკაპეკი!.. (მეპარევიო). პირფრობათ ნუ ჩამოშართმევე, დიდო ბატონო და, გამოხრონილა მამაა! წონით ფუთა, არადა, ჰა და ჰა!!

ედიშერი -- (მოუხედა აღაკურდს. ოქრ...ვერცხლი ჰეშეით გადამ... ყრა). ა-ააა!!

ფეფენა -- (გაღენებული ბუტბუტებს). ვს რა ამბავია ჩემს თავს. ბატონო?!

ედიშერი -- აღალი იყო, მეტიხ დირხიე ზარ!!

ფეფენა -- (ნუსლეგზე დარეგული უხალთურებს ხარბად ჰერეგს). დემროსა სვაგი და ბარაქა ნუ შოაკლეს იფარბეთა დიდ თვალს!.. ასე განარებული გამოყოფოს მამაშეფიერმა, რავარი კავიე შენ ზარ და რავარი გულიე შენ გაქვს, დიდო ბატონო!!

ედიშერი -- ჰო, მართლა, ჰალი რაჯაა?!

ფეფენა -- იმე, აგერ არა ვაარ?!

ედიშერი -- (მუდარბიო). შეგალ, ფეფენა, დაეხედავ ცოლ შეილს!

ფეფენა -- (კოხი შეიკრა). არა, ბატონო, წეხი არაა!.. ჯერ არა, დააა...

ედიშერი -- (ბავშვური მორბილეობით). ვაი, ფეფენა, რავანც შენ ირყვი!.. (ფეფენა გაუჩინარდება. ისევე გახროდები სხვა. ედიშერი გამოერეკვა, მღვვივით გადიხარხარა). ბიჭო, სისოი-ააა!!

სისოია -- (კულიხებოდან) ვესმის, დიდო ბატონო!!

ედიშერი -- ბიჭო, ტანუ-ნოია!!

ტანუნა -- ვესმის, დიდო ბატონო!

ედიშერი -- ბიჭო, ნიკოი-ააა!..

ნიკოია -- (ისიე კულიხებოდან) ვისმენ, დიდო ბატონო!

ედიშერი -- ჩამოვით ხეგბოდან, თქვე უბატონოებო!.. ვაია, ვმარა!.. ბატონო! თუ არ გიანხაა, თქვენ თვითონ შაკდენა ვერ უნთა მისვდეთ??!

სამიგეს ზმა -- გეპაპეკი, დიდო ბატონო! (ბაუნა. ედიშერი აიგანუე ბოლთას ხეგმს).

ედიშერი -- ბიჭო, სისოია, იფარბეთა საგვარეულო წიგნი და ხაწერკალამი!

სისოია -- ახლავე, დიდო ბატონო!.. ედიშერი -- არა, ვი ჰქონია, ნამდვილო ბქონია განაჩენი ი დალოცვილ დემროს, რა არ დაშაკდო შერენას და შორუნიეების სასაცილოთა!.. ვო, ბატონო, ვი!.. (შესიდას სისოია ხაწერკალამით და სქელტან-ნიანი წიგნით ხელში).

სისოია -- (უაჯდა, წიგნი გადაშალა). ვისმენ, დიდო ბატონო!

ედიშერი -- (ზეიადი, ბატონკავური ტონით). ხაწერე, სისოია!.. მე, ედიშერ ლუარხაბის მე იფარბე ვბრძანებ: მოხდილი იქნას ახალთაანი ქვენი!.. დაივლას ყველა დასაკვავი!.. მოტხმეთ მიღვთის ხელს!.. გამეღელ-გამოშეღელო ბატონი ვეით, დირხებშიაქერ!.. შტერს უფრო მეტი დალოცვირო იქნებ დაიხროს დეინით და ბოღშით!.. დრეობა ათ დღებ უნდა გაგრძელდეს!.. დეი, ყველაშ გაიგოს, რომ ქრისტეშობის დღეს, გამოცემის ხანს დიდო იფარბის თვალს, ოვი წლის ნანატრი მე შეყვინა!!

სისოია -- იდღეგტმევე, დიდო ბატონო!

ედიშერი -- (მოუხედა აღაკურდს. ოქრ...ვერცხლი ჰეშეით გადამ... ყრა). ა-ააა!!

ზურაბი -- (გაზეთი გაშალა, გოიჩქვლიბს). "მხკვრი, გრძელი,
 ღუნინს, სტალინის... თბილისის თავზე ფრიალებს... ჰიჰი!
 მამია -- აღარ იტყვი, რა ფრიალებსო, ზოძიო!!!
 ზურაბი -- თავისუფლების წითელი ფრიალი!" (გაზეთი შიშხროლია)
 წაღი, შენის... რაც ვნთია, ანა მერტყე... აღია და აღიანა
 -- ომივე თათრობა...
 მამია -- სწორი ხარ, ზურაბ... მერტყევენი ჩვეთვიან ჭირს,
 ზოღმეფევენი ზურაბის... სულ ერთია, რომელსაც მოღუ-
 სტობის... (მარტარს) ანა გაიხურე ბაღში და თუ კაცი ხარ,
 ჩვენს ზღვრას შენოვებო, ჭირისე!
 მანუჩარი -- (იფრთხა) გაფიქრო, ვინცა თვენი??? ქვეყანა თავზე
 გვეშორა და რა ფრთს ქრება და ფრთხლანება???
 მამია -- იმევე! ვინაშია, რა უფროობააა???! ვართ თვეს,
 შარდის... თანაში ბუბანი გრვენიებს... დამალ სუფრასზე
 ხამეფო მერტყევენი...
 ზურაბი -- და დეაოვო სამეფო-აღაღასტროს
 მამია -- შოდა, შიბარო, ანლა, შერ, რომელი რვეთლუცია ჯობს
 ანას?
 მარანგულ -- სწორს გვებნებინან, მანუჩარ, შენ არ მომიკვდა,
 სწორს!
 მანუჩარი -- ვეგე, შენი თავი ქვეში გაქვს, ბიბიკო... შენი
 დეფულ მაქვლი ბეგდარ მორხაბ, მიუხვალ შთებში... თერდა,
 იქვე მოკვითობენ ზოღმეფევენი და ვეყსე რო დაგხვამენ,
 მერვე თვეს, შერე!
 მარანგულ -- შე, ვეწავახდე, თსუნელა არ ვარ, თვალები წინახარ
 რომ დაგითხარო... ვნახოთ, მომავალი გვინგინებს!
 მამია -- ვე, ბოხო, მიუშვი ამ იხერ მოლიტიკას... რომელი ვრველე
 შევა შენ მყავსარ, ქვეყნის მომავალზე დიქნით თავს რომ
 იხვთაქვს?
 ზურაბი -- (ყანწი ბეგებო). ანა, ეს დაამერე, ჭირისე და მოელი
 ხამეფო ვეფიან ბადავ მივეწვევება!
 მამია -- (დასტევა). "ვიმ ივის, რა გველის, ან დედეს, ან სვა-ლევი?
 (უფროდებთან). ნამ, სუნეგ, მშობი-ლოთ, სწორად გამოსცა-
 ლევი!"
 მანუჩარი -- მომეგოთ, დავლავ, მაგის რჯულიც არ ივის!
 დანაოღენარბარო... (გეგბა ყანწი ერთის მოქანეთა, ხელმი-
 ლთოქმეფად დახვალა).
 მამია -- ვე, მახე, ბოში, არქიდა შენი იჯანის... დაჯექი, სვი და
 აქვიფე შენს შევობრებში! ქვეყნის აპბებს ჩვენ ვინ
 გავკითხება?
 მანუჩარი -- ში-ჭოთა?! მშიერ გულზე დენგოფახავით არ
 დანიათა?
 ზურაბი -- ანლა, ჭირისე, ცოტად წაიხვებს, დაა...
 მანუჩარი -- ერთიც დამიხრით!!
 მარანგულ -- წაგნახე რამე, შე დალოჯილი!
 მანუჩარი -- თოთი, დამიხრით-რეთი!! (ყანწი შეუახებს). აი, ამ
 თამა-ბაბუნო ყანწით ჩვენი ყინაბრები შინდა ვადღეგრძელო...
 დმეროთა შეკრდოთ, თუ რამ ცოდვა აქვთ ქვეყნისა და ერის

წინაშე!!! (ბარბით დეგნაფა, დახვალა. ფანჯრისკენ წაბარ-
 ბაღა). აი, აქედან გადახვდეთ, ამ ჩვეთა დანაოღენი
 ქვეყნის... ნახეთ, რა დამაზია ეს ცა, ეს მიწა, ეს წყალი...
 შინაოღეფა დეთიანმომლის წილბეგდარია ეს ჩვენი მამული
 და ვაი, რომ ამ მიწაზე მეს-ყანწი ქართველებს ვნთარბით
 ვერ აღტანათო! ყვეფაოთის შერდა და შერდა. იყო ჩვენი
 აღმგეფები და ახლა ახალა... (ნახუნა. იყოთა და სამ ფრთა).
 შერ ნახეთ, იმ დედეს, შერდემში, როგორ ვნთოღეს რომენის
 ტყვიან? მერვედა, თატამ! თანეგ გვეთხვებთა. რისთვის
 ვნთოღეს ქართველ კაცს ტყვიან. ანა... მომავალ, შერ
 რომელი თავისი რწმენითა ბოღმეფევიან... შერვედა, ვინ
 შოდათ ჩვენ გულახება, ჩვენთვის მოღვრესოთ რწმენის ვანთ,
 აღიანამებს ტყვიან ვნთოღოთა... თქვია, მამავეწვი!! თუ
 ანა ვეფიქვთ ვნთარბით, ხადამდე მიყავთ... დამარ...
 ზურაბი -- მანუჩარ, მამია!
 მანუჩარი -- (შეხარბეფა). დამაზით-შეთვი, არ გვეტყვიან?!! მე
 დენო მინდა!! (ყანწი შეუბება). შენ ვი რა ბოძანა,
 ნიკარამევეს ესე ვგი მე ახლოგებლად ვრველე შეფა უნდა
 ვიყო, რომ შინაოღე დიქნით თავი ვინებო, ანა... (მანუჩა)
 ვე, სულელი ჩემ შენ, ჩემო ჭინწრატავ, ნამდვილი სულელია!!
 შემიხვებინა იმ ქართველი, დიდი თუ შერე, რომელსაც
 ვნთა და ქვეყნის ტყვიანი გულს არ უყოფავს!! (მანუჩა).
 აი, ამ ყანწით ვი შე შინდა, მანუჩარსკვლერ უყოფაოღენი
 ხეკრთვლათ შეხარბოთარი თავოთი... განხვებინს უფაღმა,
 ხეკრთვლათ-უკლხინაშდე, ამინ! თქვით, ყველამ, ამინ!
 ყველანი -- ან-მოინს!! (მანუჩარმა ყანწი დახვალა. შოქნიდა და
 ბეღელს მიახვთქა შერე წაბარბეფა და ტანტზე ქვითინთ
 დაეშო).
 ყველანი -- მანუჩარს!! (მანუჩა "დოდეო" დასტევა, ყველანი
 შეუყრთდენენ).

სტრატეგია

რომელი ღოღადის კბინერი. შედამეა სულთხად და დანაოღენად გარბული
 მანუჩარი -- შოდა, ნიკარაოზის გაუქმინდა თუ ანა, დავესვია სული
 ვადვილ მოლიტიკურებს დანა, მადანა... (ურულ ხხველებს).
 მანუჩარმა -- ხათი თვეთი, ნათია?
 მანუჩარი -- რეხვითი უკრეფეანოა, შეფალო... მე შინადავ ვმშინრის
 საბადოოქში მივრეს თავის... ვაი შეფაოღენაშეგებანი მომიწია
 აქ ყოფნას... მერვე თვეგრეფას რვეთლუციათ გამანთავსებულა.
 შარა, ჩემი უთარბებამ წყაღობით, გარდა ხანს ვერ
 გამთავადვიც იქვდას... ერთი წლის უკან მღვს მოკარბე
 ბუფი სამშობლოში... (ანუკლებს). ერთრანს სოფელში
 ვიყავი... შერე სეიბა ქუთაისს განმამეწვი...
 მანუჩარი -- ექვსი თვეს უკან, ნათობა!
 მანუჩარი -- მერვედა, არ ვრწმუნებია, ბიჭო, ერთხელაც არ მომიკ-
 თისუე?!

მანუჩარი -- მერიდებოდა, ნათლია, ვერ ებედავდი!..
იასონი -- აი, შე გლახა!.. ახლა ის მითხარი! რომელ გლახას
ხარ?!

მანუჩარი -- მერვე კლახამდე მივადრიე!..
იასონი -- გარგია!.. (პაუზა) ხევა, ქალაქში რა ამბებია?!

მანუჩარი -- შეშამწრუნებელი დუმილია!.. დიდხა და პატარას კრიკა
აქვს შეკრული!.. მხოლოდ გაზეთები იტყვიან პოლშევიკ-
ების ღანძლეა-გინებებს!..

იასონი -- გახაკე-ნი-აას!.. (ისევ ახელებს). გინაზიაში რა ხდება,
შვილო?!

მანუჩარი -- გინაზიაში... ხაში კვირაა ადარ მივსულვარ!..
იასონი -- ხევადაზე გული აინრუე?!.. ამახ გი შენგან არ
შეველოდი!

მანუჩარი -- (აღიანდა). სულაქმა გაყარდა, ნათლია!.. დამის
შეგვეპოონ მოგანოებმა, თქვენი დრო მოვედა, გინაზიიდან
გავთრავთო!..

იასონი -- მშშ... გახაკე-ბია!.. შუაღამისას ჩემთან რამ მოგიყვა-
ნა?!.. ჰო, მითხარი, შვილო, ნუ გეროდება!

მანუჩარი -- ქალაქში ხმა დაირხა, რომ თითქოსდა თქვენ და
თქვენი მთავრობა გამთენიის ვაშს... (იასონი შეიმშურნა
ბაუზა). ეს მართალია, ნათლია?!

იასონი -- ჰო, შვილო, ჰო, მართალია!!

მანუჩარი -- დიდი ხნით?!.. (დუმილი) დიდი ხნით, ნათლია?!

იასონი -- ვინაოთ!

მანუჩარი -- მეც წამიყვანეთ, ნათლია!.. ცხრაც, გემუდარები!..
იასონი -- სად?!

მანუჩარი -- ხაითაც თქვენ, იქაც მე!

იასონი -- შენ იქ რა გინდა, შვილო?!

მანუჩარი -- თქვენ თუ მიდისართ?!

იასონი -- მე ხევა გზა არ მაქვს!.. მე, მთელი ჩემი ხიფოვნლე
ცარიზმს და პოლშევიზმს თანაბრად ვებრძვი!.. ცარიზმს --
ფეოდალურულ მოვინიზმისთვის, პოლშევიზმს -- მეტად
ხანძრულ ინტერნაციონალური პოლიტიკისთვის!.. ჩვენთვის,
ქართველი ფედერალისტებისთვის რევოლუცია გზნაას ჩუად-
მეტის თებერვალში დასთავრდა!.. განა იმისთვის ვწინავედით
თავს, რომ ისევ რუსული ჩეკით გადათელილიყო ჩვენი
ქვეყანა?!.. ჩვენი საბრძოლო დევიზი მუდამ დამოუკიდებელი
საქართველო იყო!.. რა თქმა უნდა, სხვა ყრბთან ნებაყო-
ფლობით, ფედერალურ კავშირში!.. (ისევ ახელებს). დიახ,
რევოლუციის გაგების საკითხში ჩვენ და პოლშევიკები სხვა
და სხვა პოლუსზე ვდგევართ!.. შენ გი, შვილო, ცხრამეტი
წლის ყმაწვილს, გრავიით უფოდველს, რა გვირს აქედან
გახატევი?!.. კარს ოხმალე მოგვედგომია, ბათუმს მოითხოვს
და ახლ თნვლბედობის გამს აქედან ყველანი რომ გავიჭვიეთ,
რას ვმხაკავებთ?!

მანუჩარი -- მაპარეთ, და, ეს თუ ასეა, სადღაა ის თქვენი
პარტიოტიზმი, რომელსაც ხევენ, თქვენს შეგირდებს, დღენი-
ადაც ჩავვინებდით?!.. თქვენი გაქცევა დალარტ უფრო
წაბავს, ნათლია, ვიდრე...

იასონი -- არა, შვილო!.. ეს განსიერი კომპრომისაა და არა
დალარტი!.. ჩვენ დაემარცხდით და ახლა მათა ხიხლანდურა
სამშობლოს ვერ უშველით, ვერა!.. ჰო, ჩვენ წავალთ და
პოლშევიკებს ცარიელ ემელოებს დავუტოვებთ სამტრედი-
აში, რათა სახარადოდ დაიკავონ აჭარა და გურიის მხარე!..
(პაუზა) რაც შეეხება ქვეყნის მომავალს, ჩვენ ჩავტრია-
ბოლშევიკები ამქვეყნად დიდხანს ვერ იბოვინებენ!.. ცივი-
ლიზებული ვერობა ჯგაროსხულ ომს ამზადებს მათ წინა-
აღმდეგ!.. დიახ, ჩვენ ისევ დავბრუნდებით საქართველოში!!

მანუჩარი -- სადღად, ნათლია?!

იასონი -- მე შენნი, ვი!.. (პაუზა). ახლა ვი ერთი რჩევა მინდა
მოგცე და კარგად მიხმინე: ჩრდილში მიდევ, ვროდგ
ყოველგვარ გამოწვევას!.. რომ ნახე იქ, გინაზიაში,
როგორაც განეწყო ხალხი დიდგვარიშვილთა წინააღმდეგ. არ
დაგავიწყდეს, რომ შენ გვარის უკანასკნელი ივანოძე
ხარ!.. ახლა ვი წაიდი!.. ნახვამდის, შვილო!..

მანუჩარი -- (თავადი იმედის ნაპერწკალი გამოვროდა). მაშ,
ნახვამდის, ნათლია?!

იასონი -- (გულში ჩაკრა). ჰო, ნახვამდის, ჩემო მევირდო,
ნახვამდის! (ხინათლე ქრება. ხევაზე უკუნეთი ჩამოწე-
მოხლოდ მანუჩარის ხარეს ვევა ფერმკრთალი სხივი).

მანუჩარი -- ნეტაც ვიდრე, ქვენი მართლა დაბრუნდებიან
საქართველოში?! თვითონ იასონს გულწრფელად სწამა-
თავის ნათქვამს?!.. (პაუზა). ვაჰ, ვინ იცის, რა მოცუობას
ხვალდელი დღე?! ჰო, ეს ვინ იცის?! ჯერჯერობით ვი
ჩემს სულში მხოლოდ წყვედალია და სამინელი ხიყანოელი!!

სურათი III

სულთობრძე ილარიონ ლორთქიანიძე. მის საწოლთან მუხლებზე დაყ-
რული ანეტა უხუცესი ქვირიებს. მათგან მოშორებით დგას მუმიანეთი ვაქცეველი
მ. სულთობრძე. საწოლის მოპირდაპირე მხარეს კედელზე დაკიდებულ ოფიცრის სურათს
წინადა საწილში უნთა. აქვე მუნიციპლ. ჟურნალის ვაწილილი.

ილარიონი -- კაბა, ნუ ტირი, ჩემო ანეტა!.. უფერული და ვიღბლო
გაბოდგა ჩვენი საქორწილო კვირვანი, მარა, რა ვუყოთ?!..
ამ ცოდვილ მიწაზე ყველა ბედნიერი ხომ ვერ იქნება!
(პაუზა). ჩემი ხომინის დაღუბვას ჩვერე მხოლოდ ერთი
იმედითაა ვცოცხლდები ქვეყნად: ვინილადი ამ ჩემს
ამომავლად პოლშევიკებს ლაფნაჭაშს და ნაგარეაწილით, მარა,
ბედმა აქაც მიმტყუნა, დამინა და გამანიორწყლა!.. (პაუზა).
ოი, უფალო! აღგავე პინისაგან მიწისა პოლშევიკების
სარკელ-სახეხნებელი!.. ოოო, ანათემა! ანათემა! ანა-თე-მა!!!
(თავი ოდნავ წამოწია. დავინებით შეხტყნის შვილის
სურათს). ვაი, შენს მამას!!! (პაუზა). მანუ-ჩაარ!!!

მანუჩარი -- აქ ვარ, ბიძია!
ილარიონი -- ახლოს მოიწია!.. მაშ, მოდიან, მადლისშვილები?
მოდიან, ხომ?!

მანუჩარი -- ჰო, მოდიან, ბიძია, მოდიან!..

იღარიბები -- ვაი, დედაჩა, ხანაწმდე მოიყვანა ქვეყანა ხელეღმა
მოთაღობსა... ქვეყნის ამომგდებ ხოლიაღიბებებს ხატუნად
ოში თიონ ზღუჯს და ქაფკა-უა რმე რომ ამღვედა, რა
ფიქრობდა. ის უტყვის, რაასა?!! "საჭეს წაანდუნს რევენი,
ღაფრ ეს დიანარადებსო!" -- ფოტეაშ ბრძენს... პილა,
ქამქან იაქმეს აფანაფენი ვსეფაუბა... (პაუზა). ყვრი
ღაწიფა შეიღა... თუ სხვა ხაეითეს ვეღარ გეოსს იყესი
ღმედ, რა ქვეყანა, მშინ მილნეიკებს მანზე მემნე-კენი
განზაის... დიდი ექს-უენი ხელოვლობა ანონ, მიღინგენა
ზონდადღენი, მარ... ბრძენის გადამწინაბვის თიონებს არ
აქონან უკთისმორწყუნე აღამიანებს... აა, ესაა და ეს
აქონა-ფა, ფრთხილად იყავი, თვალში მურაფის შექმნა-რები...
ფეოფა, გახვეზოფი სოკანოენი დიდგანარადი კვთადმი-
ნიღუბს ამ დიანარდებს... ვა, ასე იქნება ეს... აღარათყაის
რევაფუფაას არახილეს მოტრანას ხიკეთე და არც შენდვამში
შეიტანს... ეს ჩემი რემენა და სწორედ ამიტომაც ვემწეფი
ანდ შეა... თ... არ მსურდა სიბიძეების ამ ნიადაგში
გახვრადღა... რიჩეღჩაგ მე ერთადერთი შეიდი წარმტადა...

ანეტა -- გაიძე, შეიღო, მოტყვედეს დედა!!
იღარიბი -- ახლა კი დროა... წარამესხარეთ!! მიიტანეო
შეიღაზ მუნდორი... პა, მადე... მარევე!! (მანუჩარმა
მუნდორი მაწიფა, იღარიბმა გამმაგებით ნაიკრა გულში
და დაუნყო ვიყრა). ვაი, შენს ზმეღურ მამაა, ნეჩ-
ვაკაკაფო... ნეტავ, იმქვეყნად თუ მაინც... (მუნდორი ხელიდან
გაუკანდა). "სხვა რაღა ედნა?! სატკარო ხიჩუტე ზილდოდ!"
დაძილდოც-ნი-ზაანთი!!

ანეტა -- (შევიკვლა) ვაი, გაათადე!!
მანუჩარი -- (აღვიღწე გაქვადებუდი, დაშეზოლი ბეჭებუტებს). ესეც
დაეკარგე!! რა ექნა აწი მე?! რაქელ საეღარს მიფუკავებო,
ანდა, რაქელი ხატი ედაოფო?! (ხაიდანდაგ ამიბრნა ქიონალი
-- "მიგფალებულთა ხაგადობელი").

სამანონ IV

ვათამ. აფასკომი, მარეწეგ წაწერა: უბრეოს მღვიანო . ენოში სიღლის
ღაბიბებს მოუყროთ თავო.

ახალო -- ვითომ გვეშველებდა რამე?!
ფეფია -- გვეშველებდა, ახალო ბაძია, უხათლოდ გვეშველებდა... ზედა
ჩანათაფრევეს ღვეინის მიერ გამოკრავნილი ხურხათის
ემეფ უნები!
ახალო -- ეგ? "მოღა მოკვდა, თაქნე ფეღა დააყარესო!"
მანუჩარი -- ეს უჯიათი იფარნიძე არაფერს გვაძლევს, ნეტა?
ფეფია -- არ გვაძლევს, პაპია, ანა!
ახალო -- მოღა, ნებოთ თუ არ გვაძლევს, მამიან...
ფეფია -- აა, ეს რაა გალოქრებინა, ან-ლო ბიძია?!
ახალო -- მიმშიღმა, შეიღო, უფთო მარტყის ხაგოფა-ბაა... ა, აა!!

მონკლი -- რას გერწნის, ნეტაგი?! რავა, ჩვენ ჩამოვართვიო
ხადათიას ტყე, თუუ?!
რუხია -- (ტელეფონის ყურმილი ჩამოხსნა). დიან, გიხმენო,
ამხანავო მდივანო... ვედილობთ, ყველა ხაშუალებებით
ვედილობთ, მალაზ არ მიეპართოთ... (პაუზა). გუშინ დეგემს
გავუწვანენე იმის ვაეიშვილს, ქუსათას... რაო, რა ბრძანეთ?...
რა თქმა უნდა... ხავუსიმიდან გნაად გავიზარდე... ოქროს
გული აქვს, კაიბოიყვარე... კი, ბატონო, ვი... ვანვით
შენახეთ... (ყურმილი დაკავდა. გაისმა ვტლის შეჩერების ხმა.
შემაღის მანუჩარი. ეტლი იხვე დაიბნა).

ნაღსიდან ხმა -- იფარნიძე ჩამოყვდა, მანუჩარ იფარნიძე!
მანუჩარი -- (შემაღდა. ხაღსში ცუცია შენიშნა). ქალიწვილი,
შოგვხვედი აქეთ!
ფეფია -- (ხანც გაუბრწყინდა). მანუჩა, შენი ჭირნივე!! (გამოეკანა).
მანუჩარი -- (ცივადა). შო, მე ვარ. ცუცი!
ფეფია -- რავა შეფერობილხარ, ბიჭო, წენ ვენაგეალოს უფვი...
მანუჩარი -- (მწანე არონით). თქვენს ხელში ფოცხალი რომ ეას...
ფოფი -- (იწყინა). არ გრფხვენიო, მანუჩა, მე შეუბნებუ მადას,
შეე?!
მანუჩარი -- შო, თქვენ, ქარქამაძეებს და ტყეშაღამეებს... აა,
სხვა ვინაა, დეგე, ამ უბედური ქვეყნის ბატონი და
განმკითხავი? (პაუზა). ეგა, მარტო მამაჩემის ხაყველურებმა
მოძვეღს, გამათავეს კაცი... ხავარეულთ ტყე წაგითრევათა
და დახაბმულადა გამხდარი... მშშმ, ხაინტერვობა, რას
უბარებთ ამ ხაღსს, დიდგვარიშვილებს, გვარისა და ხანველის
შეტი რომ აღარაფერი დაუტოვეთ ხაკეთრებამი?!

ფეფია -- ხაქნე იხე მიღის, მანუჩა, რავანე მთაფრობამ დაადგინა!
მანუჩარი -- ვი, ხომ?!

ფეფია -- აა, მიდღემში ვეღარ უნდა გაჩივოყვს ქართველი
გლეხიკაცი გაჭირვებადან?... ვეღარ უნდა ამოიხუშთქოს
თავისფუფადა?!

მანუჩარი -- თახონის გაზრდილებს შემიანგრობის ვრძნობა ამ
გვაკლია, ნარა, შეორე მხოლე რათ გევაწყვდება, რათ?!
შეიძლება ასე ერობამად, ხელას ვრთი წამოკვრით, კაფი,
აღამიან, არათაობად აქციოთ?!

ფეფია -- ხაკარმიღამო ნაკვეთი ხომ შევეწარმინეთ ფიფიოდ
შემაშულე-დიდგვარიშვილებს, სხვა რაღა უნდათ?!

მანუჩარი -- მავახე მადე წართიქეთ... ხორცხვილის ოფლი არ
რეგაწესებთ ბოლშევიკებს... კი, ასე იქნება ეს... (პაუზა).
შენ ეს მიიხარო, ფეფი, რა უნდა ჩემგან რეწამოაძებს,
ღომკავამში მიღებას ხომ არ მიბირებს, აა?!

ფეფია -- წამოდი, წამოდი, თვითონ გეტყვის... (ოთახში შედიან).
რუხი, ნანე ვინ ჩამოვიდა?!

მანუჩარი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

რუხი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

რუხი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

რუხი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

რუხი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

რუხი -- (ოთახი მიმოათვალიერა). გამარჯობა, რუხი!
რუხია -- რავა უფობავით მომესალმე, მიჭო?! (შეკლაკები
შეზოხვია). შენი ჭირნივე, ჩემო მანუჩა, შენი... დაბეჭამ ხომ
არ შეგამონა?!

მანუჩარი -- ხომაროდე გითხრა, არ მაცუვლოდი!
ტუზია -- (ტუზურეტი დაეცა). დაბრძანდი..
მანუჩარი -- გამალოდა.. (ტუზურეტი გაიფრიალა). ქვეყნის
უფროსი კაცი ხარ, ხვალი მანე დაიღვი წესიერი, შე გავო
ტუზია -- შენგებურად ჩამკორტნე, არა?
მანუჩარი -- არა, რატომ? ძლიერ მთავრობას ხვალიც ძლიერ
გვადრებდა! აჰ, ხომ?
ტუზია -- მაგამი მართალი ხარ.. (პაუზა). იცა, მანუჩა, რისთვის
მოვიხმე?
მანუჩარი -- არა, არ იცა!
ტუზია -- იასონი ხარ გახსოვს, ჩვენი აღმზრდელი!
მანუჩარი -- რას ჰქვია, მახსოვს, ტუზია..
ტუზია -- პოეტი, იმან იფოლა ხოლმე თქმა: ქვეყნის ჭირი, კაცის
ჭურბალი!
მანუჩარი -- კი, ახე იყო.. ტუზია, შენ თადავ ხვანაიათა..
იასონს ხომ არაფერი მოხვდია?
ტუზია -- სამშობლო დატოვა და ამაზე მეტი რაღა უნდა მოხვლოდა,
შე გალო?
მანუჩარი -- დეხადე ფაზე მტაცებლები მომწავლდებიან, მგალ
ობლები.. კარგებიან!
ტუზია -- მაგით რა გინდა თქვა?
მანუჩარი -- იახონს ბოლშევიკების წლითა არ ჰქონდა, არ წაშდა
მათი და ამიტომ..
ტუზია -- (მოუხვდა. თვალი თვალში გაუყარა). არც შენ გწამს
ბოლშევიკების, ხომ?
მანუჩარი -- არა, არ მწამს, ტუზია!
ტუზია -- რატომ?
მანუჩარი -- რა-ტომ?! მოხალადეგები ხარო, მტაცებლები
დოქტრატორები..
ტუზია -- მანუ-ჩა..
მანუჩარი -- ნუ ვიკამათებთ.. არ არის საჭირო.. შე და შე
მდინარის ხხვა და ხხვა ნაბრახ ვდაცვარო.. პირდაპირ
მითხარო: რა გინდა ჩემგან, რასთვის მიხმე?
ტუზია -- ნუ წიწმარობ, მანუჩა, კარგად მისმინე.. დადგე
პირდაპირ მისული მთელი ქვეყანა და, ცხადია, ხე
იმერეთი.. მესამე წელსა მომშილობს ქართველი ხალხი!
საგა, კაციჭამობა დაიწყება, გესმის? კაციჭამობა
კაცი-ჭა-მი-ობა!!!
მანუჩარი -- მერედა, ვიხი წყალობა ეს?
ტუზია -- შენმევიკების უნათობის და ბუნების დაუნდობლობა
ორივესი, ერთად..
მანუჩარი -- მერედა, შე რა ვქნა, რა შემოძლია?
ტუზია -- უნდა დააარსებოთ მამამენი ხალხის განწირულობაში!
მანუჩარი -- და შენ გგონია, მამამენი ამას ვერ შეედავს?
ტუზია -- პოეტი, თუ შეედავს, მოგვეცხს თავისი ბედლები
ხარხო-ხაკვები!
მანუჩარი -- მამამენი თხოვეთ და უარი გითხრათ, ხომ?

ტუზია -- ხელ ქორციით დაიფრინა ღარიბთა კომიტეტის
წარმომადგენლები!
მანუჩარი -- მერედა, რატომ გიკვიროთ ეს?.. დმერთმანი, ხახნაული
ხალხი ხართ!.. კაცს ყველა დინდება აყვარეთ, ამხელა იჯახს
ხარხებო წყარო გადუქრიტეთ და მის შემდეგ დედი იჯარის
მთამომავალი ვიღახალი ათავთ რიანს დაგანებენ?.. სხულ-
ელვა ამაზე ფიქრზე ვი.. სხულელვა..
ტუზია -- ხაღწხ რა ვუყო, მანუჩა, დამშეულ ხაღწხ?
ტუზია -- ნუთუ შენ, მანუჩაა..
მანუჩარი -- გამოიგეთ, ხაღწხ არა ხართ? მამამენი სათოდენზე არ
გამოვარებს!!
ტუზია -- (ფრეშლები წახვდა). წამო.. წამოდი!.. საკუთარი
თვალებით ნახე, იხმინე მათი უბედურება და მერე
მეც მავი, მერე!! (აივანზე ძალიხმალად გამოჰყავს). გაკვირე,
ტუზია!
ტუზია -- რა იყო, ფაგია?
ფაგია -- მეტუ გამომხრა.. ბავშვები შიმშილით მეხსიყვებიან!.. იქნე
ორიოდე ბათმანი ხომინდი გამოსურხო, რამეგაირათ!
ტუზია -- გაიგეთ, არ გვაქვს!
ფაგია -- შე კი გავიგებ, მარა, ბავშვები?! ვაი, მოგიკავთ
დედა!!!
ტუზია -- შენ რაღა გინდა, ახალი?
ახალი -- მარჩენალი ქროლა შიმშილით მიგვდება!.. დეგმმარე ჩემ
ხუთ შეიღხ, ხო ხარ მთავრობა!
ხეები -- "გვიშველე რამე!" "გადაგვარჩინე!" "შიმშილით სიკვდილი
გვეღობ!"
მანუჩარი -- (ყურები დაიფო). დმერთო!.. რა მესმის ეს?!
ტუზია -- შე რა ჯანდაბის მთავრობა ვარ? მთავრობა აქედან
შორხაა, შორხა!!
მანუჩარი -- დმერთი?!.. დმერთივე შორხაა, ხომ?!
ფაგია -- შორხაა, ნაბუა, შორხა!
მანუჩარი -- დმერთივე შორხაა, მთავრობაც შორხა!.. რა გვეშველება?!
ხეები -- რა გვეშველება, რა გვეშვე-ლე-ხაა!!
მანუჩარი -- (თავიხთვის). არა!.. ამის მოთმენა არ შემოძლია!
(იფოქა). ტუზია, ცხენი!!! (ყველანი მიხვან შებრუნდნენ.
მანუჩარმა ხაზე მოარადა განწირულ ადამიანთა მხერახს). რას
გამოლენხდი, ტუზი, ცხენი-მეთქი, ცხენი!!
ტუზია -- (გამოფრევა). ცხენი მოჰყვარეთ იჯარობეს, ცხენი!!!
მანუჩარი -- (გადაწყვეტილად). ან ნებით, ან ძალით!!
(იფონიდან გადაეწვა. გაისმა ულავის შეჭიანიხბის ხმა. ტუზია კუცის
დახვდა. უნებრად ანიშნა, მაცუველო.. დამშეულთა ბრბოც ვნახით დიობა..
ფაგია განათებისას აივანზე ბოლთას სკვმს ედიშერი. მანუჩარი შორხილად დგას
ხე წინაშე.)
ფაგია -- ხამი დეაგმა გამოგიგზავნე!.. რისი იმედი უნდა
მქონდეს შენგან?!

მანუჩარი -- გამიგე, მამაც ბატონო, არც შენი შევიდა უკვლავ დღეში!

ელიშვილი -- მაინც, ყმაწვილო?!
 მანუჩარი -- ამდენსაც წერს გამხელავი და, ავეწ, შევარე წვლია, გიშინაზიოდეს...

ელიშვილი -- გასაგებია... ვინ გიშინაზიოდეს?!
 მანუჩარი -- მადამიოდესა!
 ელიშვილი -- იმით, ვისე უნდაოცხის... მეწყდა, აწი რას უთქვამს?
 მანუჩარი -- ამდენიველა შევალს დაწმენდას ევლიოდები, მამაც ბატონო!

ელიშვილი -- და შენ გვინია, და წმინდადები?!.. შენც არ მომიტყუე!
 მანუჩარი -- უნაბოთ, მამაც ბატონო! (პაუზა).
 ელიშვილი -- (გამოიხედავდა). მაინც რას მივაწეროთ სოფელად შენი მოვლადიგადა სამოსელა?!.. (იხეც ბაუზა). შენ გეკითხებიან, ყმაწვილო! არ გეკუთვება?!
 მანუჩარი -- ტყუპაბაბებმ მოდებოდა, დაა...
 ელიშვილი -- (ყველაფერს მიხედა). გასა-გა-ბიბაა!! (პაუზა). ჩემთან რისთვისადა მომრძანებულხარ, ან რა საქმეზე?
 მანუჩარი -- ხალხის საქმეზე, მამაც ბატონო!
 ელიშვილი -- რომელი ხალხის?!
 მანუჩარი -- ჩვენი სოფლის, მამაც ბატონო!
 ელიშვილი -- რა ჯიბი გვათ?!
 მანუჩარი -- შიშოლის ჯიბი, მამაც ბატონო!
 ელიშვილი -- (შეიღრინა). ვიქც უკეთესი!!
 მანუჩარი -- გვ შენს ღირსებას არ ეკადრება, მამაც ბატონო!
 ელიშვილი -- (იღონი უღადა). რაო, ყმაწვილო, უკვლავ მანუჩალი?!
 მანუჩარი -- რავე გაკადრებ, მამაც ბატონო...
 ელიშვილი -- გასმენ, ოდესმე მოკვლედი მოსკვირის?
 მანუჩარი -- ხარისო საკვებში უნდა სიხგე ხალხს!
 ელიშვილი -- მაინც, რა?!
 მანუჩარი -- სიძინდი... დობიო... პერი... ჩიღა და თიგა მანუჩარევიბაოცხის...
 ელიშვილი -- იქნებ ქათმის ჩინიაც ვხიამოქროთ, ააა?!!
 მანუჩარი -- მე არ ვხეხრობ, მამაც ბატონო!
 ელიშვილი -- არც შე... სეფიც გაძრობიათ! (შეშოლიან გუგია და ტუტია). საგვარეულო ტყე რთ ჩამოძარტევენ?!
 მანუჩარი -- ტყე მთავრობამ ჩამოგარათა, ხალხმა რომ არა?!
 ელიშვილი -- ჰოდა, ახლაც ი მთავრობამ გაუძრობიის შეგათ ხედი!
 მანუჩარი -- სეფი ვინა შენი პახუნი, მამაც ბატონო?!
 ელიშვილი -- დამოტობანი, სხვას რას მოვლიდი?! ღიან, ეს ახლა და ახე იქნება!!
 მანუჩარი -- (თავი მოთოვა, დაიწია, მუფარით). შენ არ ვინახავს იმითი ხარევი, მამაც ბატონო... ქიბ გული უნდა ქიონდეს გას, იმით ყურებას რომ გაუძლოს... გთხოვ, გემყუდარები, გამოიჩინო სულგრძელობა, ვაცურ-კაცობა! რამდენჯერ ვითქვამს ჩემთვის: ქვეყნის ფუძე-ხაშირკველი გლეხგადიო!
 ელიშვილი -- დაახანე მითქვამს, მანა, ახლა ეს საფუძველი დალბა, აშშოქდა და ამაში ბრალი ნათლიაშენისთანა სოფილისტებს მიუძღვიოთ... გი, ახეა, ახე!... იმითა მომადეს ქვეყნის

წიხკვილი და მერე ეს მომიღვი წიხკვილი ბაღმენიკებს გადმოუღვივებს... იო, ამათი სიხსლი დალით მადლებმა... (პაუზა). რაც შეეხება ვაცურ-კაცობას, წევან თო ბრძანე, ვაცბატონო, იგი არახდრის მკვლევით იფარბევენს... ავერ ვეთოხით, ბატონო, სიხოსა (იფარბან გადახანა). ბიგო, სიხოსა!

სიხოსა -- (შეშოლიან). ბრძანე, ბატონო!
 ელიშვილი -- შენ და შენი ღმერთი, რამდენ თაობას მოგწინა შენ ამ სუჯანში?
 სიხოსა -- რომ თაობას, დიდო ბატონო! მანუჩარს, მამაც... შენ დააბა...
 ელიშვილი -- რომ ვიქ... ჰოდა, შირს რე წავალი და შენ მართლ თს თქვა: ვინ აღმენა სიფელს ოთხგანბანი სახეკვლევადი, ვის მიწაზე, ვისი თანით, ვისი მანადოთ?!
 სიხოსა -- შენ ბუმენე, დიდო ბატონო, შენს მიწაზე, შენი თანით, შენი მხალით...
 ელიშვილი -- ვინ მიყვარა შირს ხადათობს კონტობამდე, ვინ აგო მონდის წადი ჩხმეულაზე?!.. ვინ გააკეთა სოფლის გუნტრში იფარბევა განთქმული წყარო, ვინ??!
 სიხოსა -- შენ, ბატონო, შენ!
 ელიშვილი -- კეთილი... ვისი ჯალაბი გზოვრობდა, ყველაზე მადლიანად, მოყვან ამ მხარეში??!
 სიხოსა -- იმე?!.. მენი ჯალაბი, დიდო ბატონო, შენი!
 ელიშვილი -- (თანდათან ვნებდა). ვიხკენ უწევდათ გული მოიჯანაღრებებ?!
 სიხოსა -- შენსკენ, შენსკენ, დიდო ბატონო!!
 ელიშვილი -- მეწყდა, რისთვის, რეტავი, ჩემი ღამაზი თვალებიხათვის?! ვხეც თქვი, ბარე!
 სიხოსა -- გულუხვრობისთვის... შეწვიობისთვის... სულგრძელობისთვის!!
 ელიშვილი -- ააა, რომ ვიქ!!
 სიხოსა -- იმე, ამა არაა?!
 ელიშვილი -- (იფარბა). მეწყდა, რით დაიფარავს?!.. ჩამწიხებს და გახანიონწყვეს, ანაა?! ქიბი და სნება ყველა ღმადურს, ვინი და სნება!!
 მანუჩარი -- ხალხს მიშეღვი სიკვდილი ელის, ვანშიბ თუ არა?!
 ელიშვილი -- (შეიღრინა). ვიქ უკეთესი... ვიქ უკეთესი!!
 მანუჩარი -- ვინაც მადლს გულგრილად ქვეტრებს მოყვანის ტანუჯებს, იგი ხარში ვავიო, გამიგონია!
 ელიშვილი -- ჰოდა, ვიფო სამიში კადი, რა გნებადს ახლა?!
 მანუჩარი -- ახე უიქურ რე დაბანაკობ, მამაც ბატონო, თორემ ხალხიო...
 ელიშვილი -- რა ხალხი, ვინ ხალხი?!.. რა, რა, რაა!.. ხალხი... ხალხი ბრბოსა!.. ხალხი-ღორია!.. ხალხი-მურია და უმადურება!!
 მანუჩარი -- ხალხი სიძინდა!.. ხალხი-გუგია!.. ხალხი-სიკვლავა!

ედიშერი -- ვინ ჩაგაგონა შენ ეს სიბრძნე?! იმ შენმა სოციალისტმა
ნათლიამ, არა?! ვაი, დედახაა, ვის ჩაგაბარე ერთადერთი
მეჩვეულები ადვანსრდელად, ვის?! კარგად მიხვინე,
უკანასკნელი იფარბეგ: ხალხი იმ ნიადვარია, რომელიც
ერთნაირად წაუკვდავს ბორიქს და კეთილს... მისთვის ერთი
თეთრი და მავალი.. დამბარბორე: ხალხის აქავედულ ზურგს
მხოლოდ მათნანი დაატრობს... ჩემს მცერს ავსევედული
მოგანო... მათათ წათ უნდათ დამომიყრება, შეძწეობა და
ხელის გაწვედენა?! ავამსკებ უხდება მავათ, ავარსკე-ში!!
(გამოდის ელისაბედი). დიან, მათნანი და ხაზრბოვლა
უტბანი წამალი თავსგასული მოგანოების დახამშიდებდად.
მანუჩარი -- ახლა სხვა დროა, მამავ ბატონო!.. ახლა ხალხს
ხანობრბელებით და მათნანებით ვერ დაამიშენს... გონს
ზოდი, თორემ, შშიერი კაცი მსევე ავია.

ედიშერი -- ახა, მამინებ?!
მანუჩარი -- არა, გაფრთხილებ, მამავ ბატონო!
ედიშერი -- (გაოცნებული) დიშერთო, ვის ვშედავ ამას?! ვინ
გაგანინა შენ, ემწვილო?!
მანუჩარი -- შენ განანინე, მამავ ბატონო!
ედიშერი -- ვინ გაწოვა მუძუ, ერთადერთს?!
მანუჩარი -- ელისაბედი დორთქიფანამი!
ედიშერი -- ვინ გაგახე ამხელა გუდა?!.. ვინ მოგვა სწავლა-გა-
ნათლება?!.. ვინაა არღად ჩენზე რომ ზრუნავს?!
მანუჩარი -- შენ, მამავ, შენ!
ედიშერი -- განკად დაფიქრდი: იქნება ხალხი?!
მანუჩარი -- არა-მეთქი, შენ!
ედიშერი -- ვხე იგი, ვისი გვარის ხარ?!
მანუჩარი -- იფარბეგთა გვარის გახლავარ, მამავ ბატონო!
ედიშერი -- ვაი-თორმ?!.. (ბაუზა). არა, შენ ჩემი შეილი არა ხარ,
არა!!!

მანუჩარი -- (იფეთქა). გეყოფა, მამავ, მოთმინებასაც თავის ზედარი
აქებს!!!
ედიშერი -- რაო, რაა-ოოო?! (სხვა და სხვა მხრიდან მორუბრუზე
ხალხი შემოდის).
ელისაბედი -- (თავისთვის) მამა-მეიღმა ერთუროს არ უმტრანს...
დიშერთო, გვიხსენი!
მანუჩარი -- დამშვიდდი-მეთქი, ადამიანო, ნეტავი რა გრევს?!
ედიშერი -- დიდი იფარბეგ უკანასკნელი მთამომავალი მოგანოვბს
თავდებობ, იმ ბოგანოებს, რომელთაც მოხბეს და გაა-
თახხინებს მამამენის ყველა დირხება და ახლა მე ზორივე
დავამშვიდდვ, არა?! უკვ ვკვთების მამამეიღობა!!!
მანუჩარი -- რით ვერ გაიგე, მამჩემო, რომ ხალხის უხასლობამ
გამბეღვინა შენთან მოხვლა?!.. (ბაუზა) აბა და რაა,
ადამიანო, ჩადარული ურჩხულივით რომ გადაფარვბინარ
მაგ დახაწავს სიმინდის მარცვალს?!
ედიშერი -- (შილად გაფოფდა). რაო, რაა-ოოო?! ახლა ურჩხულიც
ვარ, ხოლმ?! გადავთრე ჩემი უხოდან, ახლათ, ამ წუთამ!!!

მანუჩარი -- აქვთან ტენზაც არ მოვიცილი!
ედიშერი -- მამ აიკ, არა?! წყვლიმე იყავ, მამის მემომელი,
წყვლიმე იყავ!!! (გამოღებული თთახში შევარდა).
ელისაბედი -- (მანუჩარს ეცა). შვილო, მანუჩა, მოგნიდვ, ახლა
ჩამამენს... მაგი ახლა კაცი კი არა, ბირტყვია, გაგებულა!!!
წადი აქიდან, შენ შემოველოს შენი დედა, შენი დედიკო...
წადი-მეთქი, არ დამედებო!!!
ედიშერი -- ტუზია, რაღას უყვი??!!
სისთა -- მოგნიდვ, ბატონიშვილო!.. რომ იგი მაგისი ხასიათი?!
ხალხმე -- გოდუბ მოწამე არ გამხადო, ამ სიკვდილის წინ!!
ტუზია -- წამო, წამო, მანუჩა!!! (მალისძალად ჩაშეხვს გზობი).
მანუჩარი -- ვნახოთ, ერთი, რას იზამს!.. (თთახშიდან თოღმეამრ-
თული ედიშერი გამოიქრება. ელისაბედი მუ ვეკვიცივით უნ
მეფოლეს).
ელისაბედი -- შვილი არ მომივლა, თოოო-რეეე!!!
ედიშერი -- ხა, ხა, ხა!.. მერედა, ეს ჩვენი შვილია?! იქვით!!!
(გამიტრებულად ჰვრა მუჯღუჯენი, ილისაბედი დაეცა).
მადლად შობილხარ და მადლურად ჩაგვიდი... (ტუზია მანუ-
ჩარს გადაყვარა. სისთამ იხაზრა და თოღს ხელი აუკრა.
სისთა მუ მავრში გაიგრიალა. ბაუზა. გარემო დახამარდა).
მოსტევი -- (ყაბალაში ძირს დააფერთხა, მუზღებზე დაედა. ვახ
შედადადა). დიშერთო! შერისხე ქვეყნის დამქვევო!!! დიშერთო.
ამას რას შეგვასწარი, რაას?!
მანუჩარი -- (მწარე ირონიით). აფერუმ, შენ ვაეკვლობას!.. ხროდა
დაგვიწყვობა, ედიშერ იფარბეგ, სოოდა!.. გატყნვ თოღი და
იხვე მესროლეს.
ედიშერი -- (სიმწრით ამოიხრიალა). ჩემი-ჩემოა!.. ვყოფათ
ბოლმევიგებს, რაც აქამდე წამგლიჯეს და დამამათხოვრებს!!!
მანუჩარი -- მერედა, ეს გახაგოდაკებული ხალხიც ბოლმევიგები
ანიან?! მესუდე, ერთი, ამით ხახვერს და მერე თქვი მაგი,
მვრგ!.. (ბაუზა). ეემ, მამამედი!.. ხატად გახაგოდი, საფიგარ
ხატად და ხელ ეს არის შენი კაციბა?! ადამიანისადმი რწმენა
დაგვარტე, ხინდისხ ვეიფავარ!!! (გარბის. ედიშერმა ქვეშევე
შეგვლო თვალს გახაწვდებული ხალხის მხერახ და ბირტ-
ყვივით დაიხმუვლა).
ედიშერი -- თორმევე ახე რე მუქურგებთ და წადიეთ, ვეგდაფერი
წადიეთ, რაც შემომრჩა და რაც ვარწინა!!! (გასდებები
ესროლა მათ. ხალხმა კი ამის პახუხაც ზურვი ურევსა მას
და უკუმრად დაიძრა ჩივადახსვა მხარე).

სურათი V

ქუთაისის სამაზრო აღმსკიობის სხომა. თავმჯდომარის ბაილას უზის კაცია
შეკე. მისგან ზელაქვანე სოლაკი (სოლომონ) ვაშეშედა.
ქაკია -- (ბატონკაცური ტონით). ვინ არაა წინააღმდეგი?! (ბაუზა).
არავინ!.. (მდოგანს) გიხსოვს, შვიტანით თქმში!
სოლომონი -- მოითმინეთ, მე ვარ წინააღმდეგი!

კაკია -- მშენ... რა მოსაზრებით?

სოლომონი -- ხანამ ჩემს მოსაზრებას მოგახსენებდეთ, ეთხოვო, განუშარტოთ დღევანდელს სწოლმას: რა უფლებით აყენებთ საკითხს, საეკლესიო ტაძრების გამოკატერისა და დაზღვევის შეზახვებ?... გაზოვით..

კაკია -- დეკრეტის უფლებით: "სასკლმწიფობაგან გვალესიბა და ეკლესიისაგან ხვალის გამოყოფის შესახებ" ამ დეკრეტის ძალით ეკლესია და უფლება კანონგარეშეა გაროფხადებულა... ამ დეკრეტს დენინი აწერს ხელს... დიახ, დენი-ნი!!!

სოლომონი -- დეკრეტი პირადად წავიკითხავთ?

კაკია -- მე თქვენს მოწაფე არა ვარ, ვაშაფაძევე, გამოცდებს რამე მიწყობთ აქ?

ტუხია -- უბაღუგეთ, ამხანაგი მხეიძევე, უბახუხეთა!! (აუღონაქია კაკია მხეიძე, სოფრად დაიდვარუნა, წირი წაურდა)

კაკია -- დიახვე, წამიკითხავს... დიახ, დიახ, წამიკითხავს!!!

სოლომონი -- შაშინ კეთილი ინებეთ და მოაზხენეთ სხდომას: რამელ აპრაფში ამოკითხეთ იქ, მორწმუნეთა მიმართ ძალმოძრ, მის გამოყოფების შესახებ?... (კაკია დუმს). გოზოვთ, აეგვახსენოთ!!

ტუხია -- რამდენადაც მე მახსოვს, იქ თერთზე შავით წგნია: აიკრძალებოდა ყოველგვარი ადგილობრივი კანონებისა და დადგენილებების გამოტანა, რამელღე შერადუდავია რწმენის საკითხში სინდისის თავისუფლებას! კო, ანუა ეს!

კაკია -- ესე იგი, მე რეგვენი ვარ?

ტუხია -- ეს მე არ მოთქვამს თავმჯდომარევე, ეს თქვენ თვითონ თქვით!

სოლომონი -- რეგვენზე მეტიც: თქვენ ურაკომუნისტი ხართ!!

კაკია -- (გაფოფდა). მე აქ მთარობის თავმჯდომარე ვარ და ჩემი შეურაცხყოფა ეს პარტიისა და მთარობის...

სოლომონი -- (ჩაუჭირა). თქვენ დამაგოფიყ ხართ, ინტრიგანიც და ამახთან გვარბანი რაღახიფ ვატორფიც!!!

კაკია -- (მდივანს). გთხოვთ, შეიტანოთ თქმში!!!

სოლომონი -- გთხოვთ, სიტყვა-სიტყვით შეიტანოთ!!!

კაკია -- ბოლოს და ბოლოს რას თხოვლობთ?

სოლომონი -- ეს არ ვთხოვლობთ, მოუხსნოვთ!

კაკია -- რას?! უფლებების თავისუფლებას?

სოლომონი -- არა, დეკრეტისადმი პარტიისგეძახს, სადაც დაკანონებულია რწმენის საკითხში სინდისის სრული თავისუფლება! კაკია -- (გაიყინა). ჩვენ, ახალი იდეების ადამიანებმა უნდა შევქმნათ ახალი რწმენა, ახალი კულტურა, ძველის წანგრეგებზე!!

სოლომონი -- (ინთხით). ქვიშაზე, არა?!

კაკია -- დიახ, თურფად ქვიშაზე!! ჩვენ, ბოლშევიკებს, პრაგიოარი სიმწიფების არ გვეშინია!!

სოლომონი -- ჰო, რა თქმა უნდა!.. შენ და შენისთანა ბოლშევიკებს რამ უფლება მოგვეთ, ცელახსავ დაანგრევთ, შეგრაფხავ, ილონსავ, სვეტიცხოველსავ, კვარსავ!..

კაკია -- რატომაც არა?!.. თუკი სოციალიზმის საქმე მოითხოვს... ტუხია -- შენ, პიძაკო, სოციალიზმის მშენებლობას კულტურის ძეგლების განადგურებითა იწყებ!!!

სოლომონი -- ჰო, რა თქმა უნდა, ტუხი!.. სწორედ ახეთეაზეა ნათქვამი: "ვინი საყდარში შეუშვი და საკუთონვეგელს წაბიღწავხო!" (ხაერთო სიცილი).

კაკია -- რაო, რა-ოოო?!!!

სოლომონი -- რაც გაიგონეთ!.. (შეუტია). რა ჯანდაბა ვახწავლობთ მომავალ თობდა, რით შევაყვართ ქვეყნის წარსული, თუკი კულტურის მთელი კლასიკური სემპეიდრეობა ჩავეტრახეთ და გაეუნადგურეთ?!.. გირჩევთ: გადაიკითხოთ ლენინის "პროლეტკულტელთა შესახებ"!

კაკია -- ჩვენ მაინც გაგვრეკთ ეკლესიის მხანურთ!

ტუხია -- რატომ, ბატონო, რა-რამ?!!

კაკია -- იშიტომ, ყმაწვილო, რომ იბინი ძველი ყოფის გადმონაშთები არიან, პარაზიტები!

სოლომონი -- სპავალალოდ ახალ ყოფასავ გაუზდნენ ახალი ტიპის პარაზიტები!

კაკია -- მე ვადმომკარი, სოლომონ, არა?! რავარც გენებობს!!! დიახ, ჩვენ დავანგრევთ "სოპოროს", მოწამეთახს!.. ურდულუმს დავადებთ სხვა ტაძრებსავ!! შეგანიშნავად უსაქვამს ვრთ პოეტს: დედას მოგვკლავ და მამას დაჯარწობ. თუკი რევილუციია ამის მოითხოვს!.. დი-ააახს!..

ტუხია -- უსალობელი გენიობისა მავთაი მოქმელი!

კაკია -- რა თქმა უნდა!.. რეკულუციო მხვეგრავს მოითხოვს!.. სოლომონი -- მე მგონი, რევილუცია არცაა საჭირო, შენსთანაგები იხილავ იწამთ მავს! (ათასში უფრო სმამადალი სოციალი გისმა).

კაკია -- (დარბაზს თვალეები გადაუბრიალა). ვინ ბედავს და ივინიბ აქ?! სად გგონიათ თქვენ თქვენი თავი?!

ტუხია -- აბა მე გავო, დედა თუ მოვკალით და მამა დავაჩრწევთ, რა ჭირად გვინდა მახეთი რევილუცია?!

კაკია -- ტაკამსხარობას თავი დაანებე, დასიწავო!!

ტუხია -- (წამიჭრა). შენ ცოტა სიტყვებს დაუგვირდი, თორეკე!.. სოლომონი -- დამშვიდდი, ტუხი!.. კოკახა მიგან რაცა დგახო, არ გაგიგონია?! ჰოდა, არ დირს ეს ურაკაცი ნერვების ვლეჯად!.. ელაბარაკე რეგვეს და თუკი ურტყი კდეგლხო?!

კაკია -- უთქვამთ ჩვენს წინაარებს!.. წავიდეთ, ტუხი!..

კაკია -- ჩედავთ, ამხანაგებო, რა თავზედა?!.. სხდომას ტოვებს!.. სოლომონი -- დიახ, მე ვტოვებ დღევანდელ სხდომას, რადგან არ მხურს ხელი მოეაწერო ამ დანაშაულებრივ აქტს, რომელსავ ხელ მალე მომავალი თობა ბრალდებად წამოგვიყენებს!..

ტუხია -- (წამოდგა). შედ ვტოვებ დღევანდელ, სხდომას და გთხოვთ, ესვე შეიტანოთ მაგ თქვენს დიდვოლიან თქმში!.. (სოლომონს მიჰყვა).

კაკია -- ჩემოთ, ჩემოთ, ამხანაგებო!.. ვინც ჩვენთან არ არის, ის ხალხს შეტრია. აბა, კეჩი ვეყართ, ამხანაგებო!.. ვინ არის მომხრე დადგენილებას?! (მაუზა). აბა, სწრაფად,

რომანოვი -- ჰო, მომავალა... მგონი თქვენ თქვენი გვარის...
მანუჩარი -- დიახ, მე ჩემი გვარის უკანახკნელი მოპიკარი
გაზღავართ, ბარტყევილი.
რომანოვი -- ეგა, მთხუვდი, შვილი.. რუსულ ენას ვინ
გაზღავდიყა?
მანუჩარი -- ღარიონავი... ბიორს ნიკალავიონი...
რომანოვი -- (ხანგ ვაგზადნი). დემოკრატი-რევოლუციონერი...
ნეგრანოვის აღსწერილი და მისი უაზლოცხა შეგობართი... ეკი,
რა კავი იყო? ნამდვილი ჰუმანისტი, დიდი განმანათლებლ-
ელი!!
მანუჩარი -- დიახ, მან სიგვავარა სუშკინი, დეგმონტოვი,
ტოტოლი, ნეონიშკევა, ნეგრანოვი, დიბნოლიტოვი, ბუღინ-
ჰეს...
რომანოვი -- ეკი, "ვოლგა, ვოლგა, ვესნოი შნავიოდნაბა" კაფიე
რისი სწავლება შეგიძლიათ?...
მანუჩარი -- ლათინური ენის, ლოგიკის, ფილოსოფიის...
რომანოვი -- ხაინტერესია... ფილოსოფიას ვინ გასწავლიდათ?
მანუჩარი -- ყრმობის წლებიდან ნათლიაჩემი იახონ ლოლაძე
შემეფე კი...
რომანოვი -- დარგათ, ყმაწვილი... ეს რომელი ღოღამე, ფეფენა
ღობტი?
მანუჩარი -- დიახ, ბარტნი, ფედერალისტი იახონ ლოლაძე...
რომანოვი -- (გაყვირა). რა უცნაური ყმაწვილი ხანხარია...
მანუჩარი -- ბარტნი, ბარტნი!!
რომანოვი -- ეს გვარის სხვახარ არ წამოცდევო, თორემ ხამახარს
გი აწაბა...
მანუჩარი -- ეს ასე იყო და, რუსული რა კავის ხაკადრისია?
რომანოვი -- ჰო, შვილი, კახურმა კახმა ტყვილი არ უნდა
იკადროს... მარა მანგ...
მანუჩარი -- არ მიმიღებთ?
რომანოვი -- მიგიღებთ, შვილი, თუ გვარს... გაშოიყვილი...
მანუჩარი -- ვი, მგერას, ჩემმა გვარმა ვის რა დაუშავა?
რომანოვი -- აბა რა ვითხმათ? ასეთი არის მათითება შევიდანი...
გიმიმით, არა?
მანუჩარი -- (წამოღება). კარგად შენახეთ, რომანოვ ბარტნი...
(შადის).
რომანოვი -- მოითმინეთ, ყმაწვილი, სუ რქარობთ... განცხადება
თანა გაქვით!
მანუჩარი -- რა ხაჭინთა, ბარტნი, სულელობა მე გვარს...
რომანოვი -- მოითმინეთ... მშვენი...
მანუჩარი -- არა, თქვენ რა შუაში ხართ, ბარტნი რომანოვი? გან-
არ მესმის?! ყველაფერი განსაკუთრია... ჰოდა, ახლა მე
ვიდაცვების ხურვილის გამო. დიდი იტარა მოამბომაყალი
კრიჭად ვერ გადავკეთდები!!
რომანოვი -- (ჰინტილებს). ააა?! ეერა, ხოა?!... კარგია
მომეწონა... დამიტოვეთ განცხადება... ბი, ასევე... გამოიარეთ
ერთ გვარაში... ვეფეები, ყოველნაირად ვეფეები... შენ კი
ყრჩადავ, შვილი... მთავარია, ხუდით არ დაყვი... აბა, მეს

მ-საცდელ რომში შალის შექება. მის დახატვაც წელში გაწობდა,
გაყოფილდა.
შალია -- ოპოო, დიდ მამულიშვილს გაუმარჯობა! მუნდიონი
შემოგვევითა, თავადო!!
მანუჩარი -- ხამავიროდ შენ გავება აბალი მუნდიონი, ქამეღეთნი!!
შალია -- (გადიხს). ააა?! შენც მოგწონს, ხომ?!
მანუჩარი -- ასე მანსოვს, მეცხრს ობსონის მუნდიონი ვეფრო
გინდებოდა, შალია.
შალია -- რას ვინაძო, მუნდიონი დროის მგზავრისად უნდა
ვიყვებოდა, თავადო!
მანუჩარი -- ესე იგი, ყველა ბოთლს უნდა მოგვეგოთ, არა?
შალია -- აააა?!
მანუჩარი -- ჰოდა, ეს შეტყობ შენს და შენისთანების ხელაბაა,
ქამეღეთნი...
შალია -- (იწვიხს). არადა, მგზავთ გუშტანოლხკვილი ვივლი,
ნათავადართ!
მანუჩარი -- "აქვამი ესე არ დაეცება, ვინის საბაღნე რომ ვერ
გახწიოს", შალია!
შალია -- კულდ რომ იშვიკავ. ნებავ, რა შეგნმუნია?
მანუჩარი -- ხინდის-ნამუსი, შალია!!
შალია -- ჰოდა, ქამე და სვა შავ შენი ხინდის-ნამუსი და ხანამდე
ვეფოდა, იმასავ დაეინახავ!
მანუჩარი -- მეყოფა, შალია, მოვლი ჩემი ხიფოცხდე შეგოვანი
(გაყვირა).
შალია -- (თაბახა). ხუდილი ხარ შენ!.. უუუუ, ერთი შენი თავი
მომეცა, დიახ...
მანუჩარი -- რაში გვირდებ, შალია?!.. არდა სწორეთ უთავოების
დროა!.. მარა, ოგოდე, ყურამეილი: შენისთანების გან-
ითხვის ემთხ არა მოწის... (გადის).
შალია -- ვიბევი... ეს რა მავადრა, ამ გაქუსულმა?! ხადავ
დავწედეგი, დედას ვიტირებ, ნათავადართ, დედას!! (ღორ-
ქიტორის კარგობი დაუყოთნავად მოაღიდა). ეს გაქმარონი
შენთან იყო, რომანოვი?
რომანოვი -- ვინე აბბობ, ყმაწვილი?
შალია -- ვითომ არ იყო, ხომ?! ნათავადართ გეკითხებიან,
რომანოვ, იფარმიუნი...
რომანოვი -- დიახ, ჩემთან იყო... ყოფილი ჩემი მოხწავლეა...
შალია -- ჩვენ, ყველანი, თქვნი ყოფილი მოხწავლეები ვართ,
რომანოვი!!
რომანოვი -- (კურტავ). თქვენს შორის დიდი უფხკრულია,
ვერამეილი!
შალია -- ჰო, რა თქმა უნდა!.. მე წარმოშობით ვლერი ვარ, ის
შემამეღელი...
რომანოვი -- წარმოშობით მეც ვლერი ვარ, ჩოგოვადე!
შალია -- ჰოდა, სწორედ ამიტომაც ვაჩერებენ აქ!
რომანოვი -- შენი და შენისთანების ნება რომ იყო, ალბათ
მიმანდურებდით, ხომ?!
შალია -- რა თქმა უნდა!.. ჩვენ აბალი იდეების პედაგოგები
გვეტირებთ... ა-ბაა?

რომანოვი -- მისიინე, ყურამვილო!.. (ბაუზა). შენ და შენისთანებს რომ გიყურებო, ხუფ უფრო და უფრო ვრწმუნდები, რომ კაცობრიობის ისტორია მართლ კლახთა ბრძოლის ისტორიაა და არაა, არამედ ნიჭიერ ჩამოულიშვილთა და უნიჭო შედრთეთთა ბრძოლის ისტორიაა და ხუფად აღარ მიკვირს, რომ ამ ბრძოლაში, სწორად, ბურთი და მოედანი მართლ რჩებოდათ ამ უკანასკნელთ!

შალია -- (გამომწვევად). მაინც რატომ რჩებოდათ, რომანოვ?!
რომანოვი -- რა-ტომ?!.. იმიტომ, რომ უნიჭოები ყველა დროში უმრავლესობას წარმოადგენდნენ!.. აი, რატომ!.. (ხანგრძლივი ბაუზა).

შალია -- რა ქენი, გააშხაღე მასწავლებელთა ბირადი ხაქმეები?!
რომანოვი -- (უთხოვრად). დიახ, იქნა ყველა მოწინააღმდეგე და აბა შენ იცი, ვისაც დაგეხდა?

შალია -- ამ ჩვენს ხაუბარს ხადაც ჯერ არს, იქ მოვახსენებ, რომანოვ!!

რომანოვი -- მჯერა, ყურამვილო, მჯერა!..

შალია -- (ხაქმეებს ფურცლებს). მაინც რა უნდოდა იმ ვაგებატონს?!

რომანოვი -- მასწავლებლის ადგილი მთხოვა!

შალია -- მერე შენ რა უთხარი, რომანოვ?

რომანოვი -- შეგვდებო-თქვა, გუთხარი!

შალია -- (იქედნურად ჩაიტირქილა). მაგას შენ ვერ იხამ, რომანოვ!

რომანოვი -- რა-ტომ?!!

შალია -- კლახობრივი მჯერა და იმიტომ!

რომანოვი -- მტერი ვინცაა, მე ვი ვიცი, მარა...
შალია -- შეგას შენი თანებს არაინ ვითხავს, რომანოვ, მაგი იქ ილან, იქ, ხეივ.

რომანოვი -- ბირადი შენ რა ახრისა ხარ, ყურამვილო?

შალია -- მაგას და მაგისთანა გადმოწამებებს მიმძილით უნდა ამოხდეთ ხული!

რომანოვი -- რატომ, ყე ხატანავ, რა-ტომ?!!

შალია -- ახალი ფსოვრებისთვის ძარაზიტება და სორცმეტები არიან რა იმიტომ!

რომანოვი -- მე მაინც მივიღებ!!

შალია -- (მწარე ირრით). თავი არ წააგო, მასწავ-ლე-ბე-ლო, თავი!!! (გადის).

რომანოვი -- (სწრაფად ვააფოლა თვალი, მიაცურთხა). ტფუფი, მამი-რა-და!!!

ნაწილი II

სურათი VII

ქეთოსის გარეუბანი -- ჰომა ბიქტორა ბრამიძის ოქტანო ვუბა ტანის მგარეზე -- დორეა ბურკაძე სულკოს აღლუნებს. ვისმა ვრტონის ვლარუნ-და მოქიფეთა თაქაწვეტილო კიენი.

ბიქტორა -- (დუქნიდან გამოიჭრა). მობრძანდით, მობრძანდით, თქვენი ღირიმე!!!

მანუჩარი -- (გროგალივით შემოიჭრა ხგენაზე). ქრისტე აღსდგა, ბიქტორა!!!

ბიქტორა -- ღირსობითა, იფარიმევე, ღირსობითა!! (ორლულიანი თოფი დახვალა).

მანუჩარი -- ვაი ნაგლებს, ბიქტორა!! (რეგულდერი გააძრო, ხხეკამაც მიბამებს და შეიქნა ერთი რამ ბათქა-ზეუქა).

მამია -- შენ რა ქენი, დორეა, მაინც ვერ ნახე ხულიკოს ხაფა-ლი, ხომ?!!

დორეა -- (დოჯები გადმოყარა). ჯერ ვერა, თავადიშვილო, დაა, აგერ, ხაფა...
მამია -- აბა, ჰე, ბოლო, შენ იცი!.. ხაქართველოს ბუღბუღმა აკაკიმ ვერ ნახა და იქნებ შენ მაინც გადაგვარჩინო იმისი ხაფლავის მებნას!..

დორეა -- ვეცდები, დიდგვარიშვილო, ვეცდები!..
მამია -- აბა, ჰე!.. აბა, ჰო!..

მანუჩარი -- ხუფრა შეიდი კაცისთვის, შუა ვზოში, ჯუნის მიღმა!.. ხწრა-ფად!!!

ბიქტორა -- თქვენს ხამხაჯრში გამძრობია ხული, მამულიშვილო-ბო!.. ბიჭო, ბათუია!!

ბათუია -- (მყისვე მის წინ დაერჭო). გისმენ, ბატონო!

ბიქტორა -- შენ ამ ხაფლხ ხომ იტნობ?!
ბათუია -- იმევე?! აბა არაა?!!

ბიქტორა -- ჰოდა, აბა კუხნას მიხედე!.. ხუფრის გამლას შე მოვბამ თავს!

ბათუია -- ჩიი-ჩაახ, ბატონო, ჩიი-ჩაახ!!! (გაქრინარდება).

ბიქტორა -- (კახახა). გოგო, ფოთო-ღაა!!! ფოთო-ღაა!!! არ გეყურება, მღაბო?!!

ფოთოღა -- (მთქარებით გაშოდის). რა იყო, ბაბაია!

ბიქტორა -- ხადაა, გოგო, დედაშენი, ხააღ?!!

ფოთოღა -- თითა?! ძინავეს, ბაბაია, ძინავეს!

ბიქტორა -- რა დროს მიღია, მღაბო, ვერ სედავ, რა ნაღნი გვეწვია?!
ფოთოღა -- ნეტო, რა პომშოლიკები ესენი მკაცს, უთენია რომ დაეგაწოკე?!!

ბიქტორა -- იმევე?! პომშოლიკები ვინ ხიკველია არიან, გოგო, აბათთან, ვინ?! გადაახნი ფედაშენს თავზე წყალი და ხაყრადიოთ ხუფრა გამიმადეა, გობეა?!!

ფოთოღა -- ვაი, ბაბაია, ვაი, გვირგე!.. დედა, არ შეკვამაა?!!!! (გაღის მთქარებით).

მანუჩარი -- დორეა, შენ გენა, ვაღე სოვრბე-ხივანგნი!.. (რეგულ-ნეი დანერწყვა და შკოლზე მოკრა). აბა, ახლა, მე რომ შეგვანს, ის ახლა-ტყი!..

დორეა -- ახლავე, შენ ჩაგველურქქე, დიდგვარიშვილო!!! (ბარა-შიძის დუქანი დაადუღუნა).

მანუჩარი -- (ხიმღვრით წაბოიწო).
ბრამიძის დუქნი,
ხუფრა-ცისი --
რაც ხამდა იქ შეკამე,
დუქნი თავსუფა-ლი!!!

ყველანი -- (უგნთდებიან).

საზღაპროს დუქანსა,
სუნს კარი ვრტყმსა...
სადასუ ვუდრება:
სე წაბრევი დუქანსა...
ვაკეთოს ლუფცხა,
ცხვირს დუქანსა შევქმსა.

ბიჭო - (ბიჭოებს შორის) უკლებლივ გზოვლი ვაქვით, უკლებლივ დამატებენ!
მამია - (ცხვირ-მედიკოსად დუქანიდან გაშორებულა), ოიოი, თქვენნი მდგ-და...
გიგია - ეს რა მენი და გრეგორიანო, ბიჭოებსა?!!
ბიჭოებსა - მაგი ბატონო, გომბორმელებს კითხვით, ტუტისა ტუტისადას ბიჭებს!!
გიგია - მენი დაგვარდებით, ზარამიძე... ბიჭო, ამ ვაქტე!
ბიჭოებსა - (დავარდებით) - მოსწავლი, ბატონო, ანხის მშენებლობა, ხნა რა იქნება?!!
გიგია - დედა-დედა! რაა, ადვოკატი დღესაც მუშაობენ, ეს ქრისტე...
ბიჭოებსა - ქეშმარიტო, ბატონო!.. დღე და ღამე აქვთ გასწორებული, ამ ძაღლის-მედიკოსს!.. მშშ, კიბუღას სამი წყარო რე ადვოკატებს, ნეტო, იმის ფასს რას გვიშენებენ, ეს მატრაკვეცივო, რაა?!!
მანუჩარი - (ტავივლით) - სამი ადვოკატებს, არაა?!!
ბიჭოებსა - იმეგ, გვგადრებდათ?! თაღის სათავისათ თუშეცხვავდნო... ვი, აბაა?!!
გიგია - გაამწვხ ხარ, დი, ამოწყვეტს მაგათი ჯიმი და წავრამი... რა გიგინი მოვარდენ, მილი ადარ გვაქვს, ქუთათორებს... ვი, ბატონო, ვი... ჯერ ხყო, და, რაგნა ფაფურიკა გვანუქა ღვინისაო, და, იმის გამართებას შეაკვებს ხალხი ანდა კიდეაო... იმეგ?! რამ მოაფიქრათ, ნეტო?!!
მამია - იმეგ?! მენგან არ მიკვირს, გიგია ჩემო?!.. ღვინის გაუგია, თურმე, ვიგია მატრაკვეცხ უდვალური მენშევიკების ხელში წონა შეილაგვითაო და ხაჩუტურათ მიველი ფაფურიკა გაშთავა-ზავნა: ქოლვი და ვერე. ახალ-ახალი ჩოტებო... ვი, ბიჭო აბაა?!! (ხაჩუტურათ ხიფილ-და-შინი)
გიგია - არ გაშინდითო!.. მენ, მიძიკო, ხელ მანწრობის სადასოზე ხარ და ერთი პეგ მკითხე, მენ!
მამია - ხელაგ არ ვხუხრობ, მენ არ მომიკვდებ, ვიგია ბატონო... ხელაგ...
გიგია - სერედა, ბატონო, მომქოვდი ვინაა, მომქოვდი?!!
მამია - ბოშო, მენ წონა მოინტეგ, და, მომქოვდი რას დაეძებ, რა?!!
გიგია - (უფრო ანთო) არ გამდართო, უმარედა, მოთქვამს მე შენთვის... (ბოშა) მოდა, მენი იყო, ჩემი ბატონო, და, მოვლას ფაფურებს, სამკურნალო მოკვლეგ, ხაჩუტურათ და გორკურებს ქარხანას... იმითი ხაჩუტურების დროებით ქვრთას-შეხად წაღებულა... ასე, აბა... უფრე... უფრე... უფრე!!

გიგია - ხაჩუტურა აბიბის, მემოვედვო, წყაროს... მე, მიძიკურებო, ქუთათორის ერთი მანა, რაგნოც მანოც, აბაა-ბიჭო: მიანობიკ ვაინდრებო, განიქვლი ბუღვანით, ვაში ანიდული ვაქტე ბიო და ჭადრების ხარდილობლებით... დიგებულა სამი... გიგინის და დამის ვალებით... დაწარბული ფაფურებით, მოდულურე არდნებით და ანა ფაფურიკა-ქარხნების დროებით წერებში-მედიკოსი ვადაქა... ასე არაა, მემოვედვო?!!
ბიჭოებსა - ვიშმარიტო!.. ასეთი ბრძანება!.. "წყარო ან გალავს მავს, წყარო"
გიგია - ახლა, ჩემო ბატონო, და, რაგნა უხრობის მოსწავლი, იმის მშენებლობას აკვადენ ქუთათორებს... იმეგ?!.. ვითა, უდვარდინი თუ არ ვეცქია, რაა ქვრისოგაგ ღამაა და ვრტი ვერ გაგვირათებ, თუ?!!
გიგია - სერე, რა გაწუხებს, ვიგია ჩემო?! რაგ მენ ახლა მე ჩამოთავადე, მოსწავლი იმითიგან შევაკვლით ჩვენ თავი?! ან-ცყაროს, ხო?!!
გიგია - (ერთხანს ჩაფიქრდა) აბ, არცერთს... ა-ბა-ბა-ბა-ბა, არცერთს!!
მამია - მოდა, აბა რას იტყვები?!.. ვახუროგ მაგათ მოუტურბო, და...
მანუჩარი - და, ზეგ ვინჩხიგ მიუფრულებიათ... მშშ, ესდა გვაკვლია!!
ბიჭოებსა - მგონი, არც მთლად მახე თოფათა ხაჩუტურა, ჩვენ ვიშ ვეცქრობა, მანუჩარ ჩემო... ბატონა მოსწავლი ხაჩუტურა მშენებლობათ გაშოფურებალებია...
გიგია - მერედა, რას მომავს, ახლა, ეს, ჩემი ენაზე, მემოვედვო?
ბიჭოებსა - რას მომავს, ვინიშე, და, ვეცქამ ერთად ვრდა ვაშინოთ!!
გიგია - ჩემო, ვა-ფაფურა?!!
ბიჭოებსა - აბაა?!!
გიგია - ვაი დეგვმართოს!!
ბიჭოებსა - ხელ წავად, ბატონო, აქვან, გადავკანგამო!
ბიჭოებსა - ხად, ვინიშე?!!
ბიჭოებსა - ვაქვით, ხოლავდამ!
ბიჭოებსა - ვიგია, იქ უარესი დღე მოგვედის!
გიგია - არ გამდართო!.. მენ, მიძიკო, შეილაგვინაო რე არა ბო?!!
ბიჭოებსა - რაა, იმ შინიგ არ ვაგვირათ, რა თქვას სტალინიმ ყრილდააზე?!!
ბიჭოებსა - რაი, რა გვინდაო?!!
ბიჭოებსა - თელ, ხაჩუტურათიგ მიწა გოლექტორებს უნდა გადავცეთ და ყველამ ვეთილი ინებებს და იქ იმუშაოთ!! ვაიგვო?!!
გიგია - ნეტო არ ვამეგო!
ბიჭოებსა - მოდა, იმან თუ თქვას, ვარგათ მეფოლეთ, დაფუარის-მედიკოს... რაა, იტყვის და არ იზამს, თუ?!!
გიგია - ვი, ბატონო, ვი... დაღუგამს ჩვენთვის ჯვან და გნაა!
ბიჭოებსა - ვი, ჩემს მოსწავლას!!
ბიჭოებსა - ხელაგ მინა ვახლავთ, მამილამედიკოს!

გიორგი -- "მამინა თქვა აწხენაბა, ჩემი საქმე არის ესა!"
 მანუჩარი -- ხელოვანი.. დავანებოთ თავი პოლიტიკაზე ტლიკინის,
 მე დიდი ხანია გამოვიტინე ჩემი თავი და ფეოდალურ
 ბატონაჩქაღური საქართველო.. (სულწინ თავთან დადგა)
 დღეს თამაშობას ვერავის დავუთარებ.. (ყარწს წაგრანა)
 აღაგეფასა ვარ მუნთან, ბილა ბიძია..
 ბილა -- (ყარწს შეგახო.) მენ შემოგვედოს, იფარიძე, ბილა
 ბიძია..
 გოქია -- აბა, ბილა იყო და გაგიშვებ.. ვაჩუმიდია, ქაღები
 მანდი..
 ბიქტარი -- (გოქია-შეიღოს თვალები გადაუბრიალა.) ტახიციხის
 ფეოდალი.. დამეხე-დიო..
 მანუჩარი -- ამ ქრისტეს აღდგომის დღეს, დღისმშობლი
 წილხედილი საქრისტიანო, თვით ქრისტიანებით ჯვარცმელი
 საქართველო მანდა ვადგვრძელო.. ღირსეოდებს ორივე
 ქრისტესზე და საქართველოსაც შევდგებით ადვოკატ..
 (ყველანი წაითმადრენ. ვაჩუა აიღრებლა.)
 გოქია -- არ გამოდარიო.. ეს რა თქვა ვარო, ამ ჯილაგდალოფე
 ილა, - ???!
 გიორგი -- (ტკბილი ტყინოთა წამოიწყო.)

ქრისტე აღსდგა ჯვარითით... (ყველნი შეუერთდნენ)
 სიკვდილის სიკვდილითა...
 დამორცხველით, და სულააგებას მინათა,
 ცხოვრების მომსახურებით!!

ბილა -- აბა, შემოგვედობათ თავს, ბილა ბიძია.. ესიხეცით
 დილით!! (შაფხა.)
 მანუჩარი -- დორცია!
 დორცია -- ვისმენ, ბატონო..
 მანუჩარი -- ერთი, დაგუდუღად, დილის ხაარი ჩანთე, გაფიქრო
 ბიქტორას!
 დორცია -- ახლავე, მენ ჩაგვეფრქვე!! ("დილის ხაარი" დააფიქ-
 რენა.)
 მანუჩარი -- აღავერდი ვარ, მუნთან, სვანეთის დიდგვარნიყაღდი
 მირანგულ -- მზად ვარ, მანუჩარ, მენ გენაგაღვი..
 მანუჩარი -- ამ მამა-პაპური დადრევილი რქით, ბატონებო, მე
 შინდა ჩვენი კობრია ქალაქი, სოკრისა და სიმდერის ქალაქი,
 შრომის, პურისა და მარინის, მშობისა და სიყვანულის
 დედა-ბაბაგი, "საყარდო და სამაისო" ქუთაისი
 ვადგვრძელო.. აი, ახლაც მასობა და თვალწარმტაცად
 შევავის ბროწყულა და პადირია, ქელქიანი და გოჭოურა,
 საღირსია და ვახიანოური, დათეშის გორა და მწვანეგვა-
 ვილა, თვითარ მარა და ჭომა, არქიელის გორა, დიდგებული
 ბაგრატი ტაძარი და მის საპირდაპიროდ მოწამეთას ეკლესია
 და ბოლოს ყველა ამათი გვირგვინთა-გვირგვინი, გელათის
 დავით აღმაშენებლის მტკიცე მარჯვენით აგებული სალის
 კლდის უკვდავი მონასტერი იძინი მადლი შეწევოდეს, ამ

ადდგობა დღეს, იქნათა დედაქალაქი -- ქუთაისს იძინი
 მადლი შეგწოდეთ, თქვენც, ხანგალოვანი მამულითე-

გიორგი -- (წამოიჭრა.) არ გამოდარიო!! აა-უუუუ, მენს გამოდრედა
 დედას ვენადვადე, იფარიძე!! (მიეჭრა. ვიღზე ავოცა.)
 ბეს ბილა, დო ვაბლი!!
 მირანგულ -- (დონჯად წამოიწყო.) რადგან თამადა აღავერის
 სიმბანა, თუ არ გვეყვინებთ, ბატონებო, და მენცა ჩემი
 მანუჩარ, ერთი ბეირედა შეხწირება მატებს ამ დიდგებულ
 საყვარეობაში.. (შაფხა.)
 გოქია -- (ბილას) ამაზე უკეთეს რას იტყვი, სტრო, ე
 დიდგებოლი?
 ბილა -- სხსსუუუუ..
 მანუჩარი -- ბრძანე, დიდგვარნიყილი
 მირანგულ -- რატომ გგონიათ თქვენ, იქნაღვი, ბატონებო, რომ
 ქუთაისი მარტი თქვენი სათაყვანებელი ადგილია?.. არა,
 ბატონებო.. ქუთაისი მთელი ქართველი ხალხის წელიწად
 საგლომანი ნატურისთვალა.. (შაფხა.) თუ თბილისი დედაა,
 მამა ჩვენი, ქუთაისი უფრო მამა ყველა ქართველის.. დიან,
 ეს ახლა.. ვოველ შემთხვევაში ახე ვფიქრობთ ჩვენ: სვანები,
 დეწუშალები, რაჭველები, გურულები, შეგრელები,
 აჭარლები.. და რადგანაც ეს ახლა, მოდიოთ, ბატონებო,
 მთელი ერის ხანგლით დაგლოცოთ ეს დგომისა პურთქალი
 აღავი.. საკადრისად დაგამწყალობლით ამ ქრისტეს
 აღდგომის დღეს..
 (ყარწი მიყვდა გასმა მოწონების შეძახილები და ტარსცემა. მამი-
 სიყვარდი ბარბაით აღიხარე გაქმურა. ერთობა, ხელოობა თაქმურა მოსი-
 რა.)
 მანუჩარი -- გვი, მათლია!! გატარა უბოძე, მატონ ბილას,
 ბატონი გიტარა!!
 მათლია -- ჩიო-ჩაას, ბატონო, ჩიო-ჩაას!! (გიტარა მოარბენინა.)
 აა, ბილა ბატონო!
 მანუჩარი -- ბილა ბატონო, მენ შემოგვედოს იფარიძე, მად
 ხაღამუნა ყველაში!!
 ბილა -- შემოგვედობათ თავს, თქვენი ბილა ბიძია, დიდგვარნიყე-
 ილებო.. (სიზთაწყობა მოსინჯა, თვალებშიპრქედილმა
 მომაჯადოებლად წამოიწყო.)

გაღმობიროლა კოლა ნაფა,
 და სამხრულ ტახალთ ვერ-ში აა...
 არ დაეაწყებ მენი სამობლიო,
 შენი გამარადელი ქუთაი-სი-აა!!

გიორგი -- მენი ჭირიძე, ბილა ბიძია, მენი!!
 (პოლა შელოდა შესევალა და გაწავრა.)

ქალაქის გულში...
გამოცურდა...
განდობდა...
მოდებდა...

(გვირგვინი შეირყა ხმა შეკრება, სხეულები ვოდრულდა მანება.)

ერთხელ შევეს კრებულ კოცნა,
შენ მხედა მხედა მე მართლ...
სატყუარა მიფერს რ შენ, მთელი შევეს...
ქალი ხე მელაგ ხედი შენაგ...

(სამღერის ერთხმად მოწყობა გაისმა ვაშა და ბის პილა იხვე შეყვარებულად...)

არ ნომიარაგ, მამოვინა,
ახლა ჩემი-აა,
სატარა გოგონს სიყვარული,
რც რა მხელა-აა...

მანუჩარი -- აბა, გოწია ბატონო, ერთი ქართული ფეხვა გვაჩუქე!
გოწია -- გამდარნივთ მანხე ზომ, თქვენი გოწია ბიძია, გამდარნივთ, არაა?!

ბიქტორა -- აბა, ტახვიკო, ერთი შენებურათ დაინა გაახურე!
ტახვიკო -- კი, ახლავე, ჩემო ვაგო... (დაინახ მალეზად შემოჰკრა გოწიას მოხდენილი სრულით წრეზე წავიდა და მერე ფოთოლას წინ დაეხო და ახვი დაუკრა. ფოთოლა მორცხვობს, იმანტება, მამას უყურებს.)

ბიქტორა -- გაფხვკვე, შვილო, გოწია ბიძიას, მახახვლე, შემოგველო მამა... (ფოთოლა წრეში შევიდა. ფეხვა გახურდა... სწორედ ახეთ დროს გულისხმიდან შალია ყურამვილის ველური დრიალი გაისმა. ყველანი დაიშინნენ.)

შალია -- "სატარა გოგო, ძეძუ დამა-ლევე (გახეთილი თებარა გაგხედდითი, კბილი ჩავა-ლევე!" (გახეთილი მთვრალი შემოიჭრა, სუფრას თვალი შეაგლო, შეიდრიადა.) ოპოლო, უმამულათ დარჩენილ მამულამვილებს გაუ-მარჯოთოთ!! (სწორედ ამ დროს მამიას ფეხი დაუცდა და აუზში გადაეშვა.)

მამია -- (თავის თავზე გაბრაზებული.) ვუუზ, შეე-ნიიი!!

შალია -- ნაა, ხაა, ხააა!!

გოწია -- (ზურაბს.) ვინაა, შემოგველე, ე ბურტყუს?!

ზურაბი -- რაში გაინტერესებს, გოწია ბატონო, ზომ ზედაფე ვინდაა?!

გოწია -- არა, ისე, მანგ... გამაგანი, შე ვაგო...!

ზურაბი -- (დომილით.) ჯერ მეფის ოხრამკის ჯამუში იყო!.. მერე მენშევიკების პოლიციაში აქტიურობდა... პოლოს ამგენს მიერტმანა და დიდი მოთავე გახლდათ მოწამეთას და

სამღერის წაბილწება... ერთი სიტყვით, ყველა დროს წაბილწება...!

გოწია -- არ გადაბროი!!

შალია -- აააუუუუ, რა ბოვრადია მამია?!

შალია -- (ამოზუზღულ მამიას.) ეს რა მოვხელია თანაგო?!

მამია -- (წიწვით.) შენც ზომ არ მოიხეზრებდი გაბრაღერა ქამეღერა?!

შალია -- ჯერ ცუჭების ხეზინი არ დამეგარა, ნივარა, - და, ისე, თვეში თუ გახდა, შემოგველოს თანე მალა ყურამვილი... (მაუზერო გამოშვდა.)

მანუჩარი -- მე ხაერთოდ ვაყაა ვადის წინააღმდეგო ვარ, მანა, ამ განუწარს სიარულეგროს გაუწავდა შებღში ერთ დროს ტყვიას!!

გვირგვი -- თინჯავ, მანუჩარ!.. ვნახოთ, რას იზაზ, ე მადლის-შვილი!! (გაისმა მიყოლემით გახროლა და შალიას გულური ნარხარი.)

შალია -- ერთიიი... ოლო-რიი... ხაა-მიი... ხა, ხაა, ხააა!!

პილა -- მანთლავდა, შეხანიშნავათ იხვრის, ე ზვადაგი...!

გვირგვი -- ჰოდა, მამინ გორვიკა მოგიგვედა, აგიაშვილი... ჯერი ჩემზეა, შალია!..

შალია -- ნამდევს იყო, აგიაშვილო, ზუთი გახროლა... ვინე ნაკლებს მოკვავს, თვეში იმან ამოათრიოს აუზიდან!

გვირგვი -- აააუუუ, შიშით გული არ განიხევაქე, შალია?!! (ნაგახი იძრო.)

შალია -- ხაქმე მიჩვენე, ხაქმე, აგიაშვილო... (გაისმა სროლეგობს ხმა.)

მამია -- ერთიი... ორიი... ხააა-მიი... ზუთიდან ზუთი, შალია! მანანგულ -- ახლა რომელ ზერელში მიქრები, ქამეღერა?!

შალია -- ჯერ ნაკალეთ და მერე თქვით, მერე!! (ორივე გახროლა ახედინა.)

გვირგვი -- აბა, შალია, ამოაღაგე თვეზები აუზიდან!!

შალია -- არ ამოვიღებ!!

გვირგვი -- რა-ტომ?!!

შალია -- ისევე... სოში არა მაქვს!!

მანუჩარი -- (მიეჭრა.) ამოვიღებ!!

შალია -- არაა!!

მანუჩარი -- უუზ, შე-ნიი!!

გვირგვი -- (მათ შორის ჩადგა.) რვა გეკადრება, ჩემო მანუჩარ?... ამ ვებატონს ჩემთან ჰქონდა ნამდვი, მენტან ზომ არა?!

შალია -- (გატეგორიულად.) აა-რაა!! (მაუზერო ხელში შეათამამა.)

გვირგვი -- ოლო-ჰოლო?... (მაუზერო გააგღებინა. მარჯვენათი მოუ-ნაცვლა.) ეს მოწამეთასთვის!.. ეს სოპოროსთვის!.. ვხეც ჩათვასთვის!... (შალია აყვირდა, აუზში მოიდო ზღარ-თან. ხაერთო სიცილ-ხარხარი.)

მამია -- ნაბანავარზე ზეწარს ზომ არ ინებებდი, ყურამვილო?!!

მანუჩარი -- (გოწიას.) ამან დავეტოვა მარაგხაზე, სტვენა-დრია-ღიბთ ვამოგვაგვილა გინაზიიდან!.. მერე იყო, და, ხამხაზურის

გზაც ჩამიხვრება!.. ახლა ადარე ყოველგვარ ვარ და ადარე მკვდრებს! ვარ ახე, გზააბნეული..
 გიორგი -- ხევა შენი თქვა, შალვა, იქ უმაძელოთ დარჩენილი მამულიშვილები? არ დაგაეწყდეს!!
 (საერთო სიყვარულს, შალვა გათრის რიონის გარდა მხარის დასეკ გარდა ლაღებში ადგილებს მიღეს სურია, რომელსაც დარბაჯ-ქარხნებს საუბრებს გაბნეული ღრიალიც დაერთო ყველანი შემეხადი აქცენს.)
 გოწია -- გესმით, დიდგვარისელებო, გესმით??! საადგომო სუფრასთან გვეტატივებთან ქუთათურებს მალმენივებია!!
 ბილა -- ვაი, ჩვენს მოხურებს, ვაი!!
 მანუჩარი -- "წვეწვა წაფლსა შილივზე ბაღანი აბიბივებია.."
 ყველანი -- ვაი, ჩვენს მოხურებს, ვაი!! (ადგეტივებათა და საყვირების სმა უფრო მღიერდება.)

სურათი VIII

სოლომონ ვაშაყვიძის მისაღებ ოთახში სხედან: ზურაბი, მირახველი და მამია. კამინტში სოლომონი საქმიან ქალღუგებს ჩაკერებებს.
 ხოლომონი -- ჰიმმ, ორმოცდაათი ქალი!..
 ნათელა -- სამეგრელო ხეობა გაუხსნიათ დაა...
 სოლომონი -- ვნახოთ, რას გვეტყვის კომკავშირის.. (წააწერა.)
 ტუშაბ ტყუპიანობა... წარმოადგინეთ თქვენი წინადადება!.. ეს ვინდაა?
 ნათელა -- შუშის ქარხნის კომპიტერო, მუშებისთვის ბინები გკინდაო!..
 სოლომონი -- რას ვნახე?! ბინა პირუტყვსაც უნდა!.. რა გქნათ, ნათელა?
 ნათელა -- გასაბჭოებელი ბინების რეზერვიდან რომ...
 სოლომონი -- დიდებულია!.. (წააწერა.) ადნავკომზე!.. ამათ რაღა უნდათ?
 ნათელა -- ყველა ესენი მუშებს, ხელოსნებს, სპეციალისტებს თხოვლობენ!
 სოლომონი -- შეგედა, საიდან?!!
 მანუჩარი -- (არქარებულს ნაბიჯით შემოდის.) რა უნდა, ნეტავი, რაზე გვეძახის?
 ზურაბი -- რა ვიცი, კაცო, მე!
 მამია -- ქალიშვილს ბათოვებს, თურმე, და მყურებოდ ვაგაბიბებია!
 ზურაბი -- მიფა და უღაბარაკე ახლა ამას!.. შენ კაცო, აქვს დღაბუგობ?!
 მამია -- აბა რა გქნა, ჰირიძე, ვიტყვი??!
 ნათელა -- (მოხაფეულში გარვიდა.) იფარძე მობრძანდა?
 მანუჩარი -- დიახ, აქ გახლავართ, ქალიშვილო!
 ნათელა -- შებრძანდით!.. (გარბი გამოადო. გაიხმა ტელეფონის ხარი.)
 სოლომონი -- დიახ, ვაშაყვიძე გიხმენთ!.. (პაუზა.) რაო, შეოთხე უბანი შეფერხდაო??! რატომ?! რა მიხეზით?!... (პაუზა.)

გაიგეო: მუშაყვიძის რეზერვი არ ვეფებ!.. უკუდო ამპარ-ტანგებს უთავივებათ შავი სამუშაო!.. რაგარე ვინდაა!.. იფარძეთ, ამ საკითხზე შეორედ აღარ დარტყოთ, თუ რამე გახერხდა, დაგვხარებით!.. სხვა რაღა ვინდაა?!.. (პაუზა.) რაო?! წარისხოვანი ცემენტი და ასავოტებელი მასალაო?! გექნებათ!.. დღესვე მოგაწვდით! მარა, იფარძეთ, ტიტოთ ირმანობა, თავსაცანად არავფერი გაქვს!!
 მანუჩარი -- (თაყისივო.) დიქროო!.. რა ჩვენთან წინა!..
 ხოლომონი -- კარგად შევთქვ, ჩემო ერმაოვო, კარგად!.. მანდა იფარძე, რომ რიონების მქენებლობის საკითხზე გუშინად დარტყა ხტალინმა, მქენებლობის უფროსს, ვალოდია ჯიტიას ელაპარაკა!.. მოფა, ვი იგი შენ, რასაც ნიშნავს ეს!.. გადგეო ბიტებს, რაც ვითხარის!.. (ყურშილი დაკიდა. კარებში ანაღგანდებში შენიშნა. ხელოვნ მთიშარჯეო, მათკენ გაძრეშურა.) მობრძანდით, ვაწვილებო, მობრძანდით!.. (ხათითაოფდ ხელს ართივებს) ვაშაყვიძე!..
 მამია -- (ყველას წაუხურა.) მამია არქიფოს-მე ნიქარაბე!
 მირანგულ -- (ფარბიანდური სიფარჯით.) მირანგულ ვაშენს-მე გარდაცვამდე!
 ზურაბი -- ზურაბ შერმადინის-მე იფარჯიანი!..
 სოლომონი -- (გადიშებული ხანით.) თქვენ აღბათ, იფარძე, ხომ?!!
 მანუჩარი -- დიახ, მატეგეშელო მანუჩარ ვდიქრობ-მე იფარძე გაწლავარო!!
 სოლომონი -- ხასიაშოვრთა!.. დაბრძანდით, ვაწვილებო, დაბრძანდით!.. (ყველანი სხდებიან.) სხვა რაღა გიკითხით, ვაწვილებო?!!
 ზურაბი -- გადახარევათ, ვახაგეფებულად, ჩემო ბატონო!!! უკუფებს ვინ იწურებს?!!
 სოლომონი -- (მიფხვდა გადაკრულს. დიშალით.) ჰოო?!.. კეთილი!.. მამინ ბირდაბირ საქმიან დავიწყოთ!.. (პაუზა.) თქვენ, ვაწვილებო, განათლებულს ხალხი ხართ და აღბათ მოგვსხვენებათ, თუ რა დროა ახლა!
 მამია -- რაღა, თქვენც უჩივთ დროს, ბატონო, თუ?!!
 სოლომონი -- დიახ, ვჩივი!.. მიძე დღეშია ჩვენი ქვეყანა!.. სოციალიზმი ვაბიტალიზმს თუ პირიქით, ვაბიტალიზმი სოციალიზმს!.. ჰა რა ჰა, რომელი რომელს!
 მამია -- იქნებ მორიგეფთ, რამენაირათ, ბატონო, ააა?!!
 სოლომონი -- არ გამოვა!.. მგელი და ცხვარი ერთად ვერ მოიფებს!!
 მამია -- (მირანგულს) იმის ტურად გაშხადა და მავოღინა, რომელა მათ შორის მგელი ან ცხვარი?
 სოლომონი -- თქვით, სმამაღლა თქვით, ნუ გეროფებათ ჩემი!.. გიხმენთ, ნიქარაბე!..
 მამია -- იხეთი არადერი, ბატონო! მე ვთქვი, მგელი მტაცებელი-თქვა!..
 სოლომონი -- ჰოო... მტაცებელი-ა!.. შერედა, რა ვინდაო მავითა...

გვარის ფორმებს... რაც შეეხება ქვეყნის სიკვარვეს, ამა
შთაბედი მასწავლებელი!

სოლომონი - შთაბედი?! შესახებნაკობა ნათქვამი! მაინც ვინ იყო
რა შთაბედი?!

მანუჩარი - სახელს ვილაპარაკე... გავივინათ?! თქვენს, თქვენთვის
შეიღო ქურბისთვის მგერი უკმა აქვს, ყოველ განათლებულ
მაშველსმეილებს...

სოლომონი - (თავისთვის) ეტყობა იმისა ზედი...
მანუჩარი - რა შრ... რა?!

სოლომონი - არა... უკან, დიან, განავრძეო, მე კისმენის
მანუჩარი - ძე არ მამწიანს, ბატონო, რომ თქვენმა ხანულისწივეს
რეკორმა ქვეყნის ზეგარე გაქნაფლებელი, უნიკო ვაჭკაკეში
სოლომონი - და ეს მაშინ, როცა ბუღბუღებს ენა ჩაუტყა
დები... მოგუგნაქვით, ვაჭკაკე ბუნებით ტლიკანა და
ქურდია და ხატეთარ აზრსავე მოკვებულა - რასავე
ჩაჩაძებ, იშავე დაჩხავლებს... ასეა, ხომ?!

სოლომონი - ხრული ჭეშმარიტებაა...
მანუჩარი - მაშინ ისევე მოთხარათ: რისთვის ჩაუტყვივეთ
ბუღბუღებს ხმა, რისთვის დააფრთხეთ იხინი?! შო, რის-
თვის?! რისთვის?!

სოლომონი - (იხივ თანარონებად) ბუღბუღი, მანუჩარ, იქვითათ
შეგაფრთხილა, მარა, მაღზე გულისხმობა და ქარაშოქებს ვერ
გეტყობა!

მანუჩარი - ვინც არ დაფრთხა და ვაუტყვავდა ამ ქარაშოქებს?!
სოლომონი - იმათ არ ხერხ უგაფრთხი მონიშნა და ოფლის
ქვეყანას!.. (პაუზა.) ანდა ბარემ იხივ მოთხარათ, ეს
ბატონოტი ბუღბუღები თქვენს ხართ, არა?!

მანუჩარი - რატომ, მარტო ჩვენ?! ჩვენთანავე ათახებო,
ბატონებო...!

სოლომონი - მაგინ გეთანხმებით... ანდა მე პირადათ მანუჩარ-
რებს, აი, თქვენ, მაგალითად, რა ხატალობებს უმდგერთ
ჩვენს ქვეყანას?... მანუჩარ...!

მანუჩარი - „შენი ვარ, შენთვის მოგვედები, შენზედვე მგლიჯო-
რეო!“ იქნებ არ მოგწონს, ბატონებო... შო, იქნებ
არა?!

სოლომონი - უკეთესი სავალბებელი ღმერთმა შეარჩევინოს, მარა,
საკმით?... საკმით ემსახურებთ აგა - ფრთხ, სმედეო -
ხერმეზებს?!

მანუჩარი - თქვენ, ბატონებო, ქვეყნისადმი სამსახურს მარტო
ბარ-ნიშანსა და წერაქმით ხედავთ?!

სოლომონი - არა, რა თქმა უნდა, მაგრამ ვაბივეთ: დღეს ასე
საკმით... ქვეყანას უჭირს, ყოველმხრივ უჭირს და ახლა
ბატონსანი ყველა მამულისმეილი ვალდებულა თავისი ნება

ხერხილები მილიონთა საჭირობითი პრინციპებს დაუყო-
რნილობს...
მანუჩარი -- (იფეთქა) მილიონები!.. მილიონე-ნი!! თქვენთვის,
მოღვევიგებისათვის, ინდივიდები არ აზსებობენ!! თქვენთ-
ვის მახაა, რბოლა ყველაფერი!!
სოლომონი -- მახა მაშინ იქვეა ბრბოდ, როცა მას ზედადი არ
დაუვახ სათავეში და სათელი ხაზრძილო-ხასიფიქლო
პროგრამა არ ვაჩინო... ჩვენ კი, მოღვევიგებს, შეიღობა
ღმერთის, ბუღბუღე გვეყვს და მილიონთა ნათელი ხაზრძილო
პროგრამაზე ვაგვანია!!
მანუჩარი -- ვთქვით, ეს ისეა, როგორც თქვენ პრძანეთ, როგორც
თქვენ გჯერათ, ბატონო სოლომონ... მაშინ ერთ ვითხარებ
გუბანბუხეთ, ბატონებო...
სოლომონი -- (ოღობაქმით სიმშვიდით) ვისმენთ, მანუჩარ!
მანუჩარი -- ჩვენ, ყოფილი დიდგვაროვანი ინტელიგენცია, არ
მეფივართ იმ მილიონთა სათვალვეში, რომელთაც თქვენ,
მოღვევიგები ქონაგობთ?!

სოლომონი -- ვინ ვითხარათ, არ შევინარათ?! ვინ დაგარწმუნათ
ამაში?!

მანუჩარი -- თქვენმა შობებობამ ჩვენს მიმართ, ბატონებო...
და თუ ეს ასე არ არის, მიბასუსეთ, რისთვის გავწირეთ
ახე უკეთეს, რისთვის აგვეარგეთ ყველა ადამიანური
ფორმები, რაც თქვენს შობებობამდე გავგარდა:
ქონებრივი, ყოფებრივი, უფლებრივი... ზედის ერთი
წამოკვრიო შვიდი ჯგუფივით რომ გავკატყვეთ,
ხერხებულმა რომ გავაგვამხვრიეთ, ვითომდა, რა წესია-
ეხს?!! შო, რას გვერწოდით, რას?!

სოლომონი -- შენუდა, განათლების უფლებაც რომ აგვიკრძალვთ,
გამოვევიგებთ სახელმწიფოების კარები, სადაც ქართულ
კაცს მხოლოდ ხიდარობის მარტობით ივბუღობთ, ვითო-
მდა, რას ნიშნავთ ეს?... მერე დაწვებულებათა კარებზე
რომ ჩაგვირახეთ და დაგვეარტო ახე, რიყეზე გახროლილი
თევზებივით... ეგა, ურემები ხართ, ბატონებო, თანებ
ბრაკონიერები!!

სოლომონი -- სხვათა მიერის, მილიონთა მიმართაც გამოვიინდა
თქვენი ცინიზმი!

სოლომონი -- მანუ, რა საკითხში?!

მანუჩარი -- თქვენის საკითხში, ბატონებო... მგლებს
ხრებახვით რომ შევხვთ გავლებებსა და იმათ შრველს...
მაბატოთ, და, თქვენა შერანგი ცომ არ არის, ზედის ერთი
წამოკვრიო რომ შემოვხვით ტანზე მოწმუნე ადამიანებს?!

სოლომონი -- (პაუზა) სიტყვები უფრო დიობა...
მანუჩარი -- ლოგიკას ვერ ვხედავთ, თქვენს მოქმედებაში,
ბატონებო, ლოგიკას!! ერთის მხრივ, საყოველთაო-
საზრუნო განათლების დიდებული პროგრამა წამოაყვრეთ და

მეორეს მხრივ ზედააქებით დაიწყეთ უძველესი ეროვნული კულტურის ძეგლების მოხპობა-განადგურება... ნეტავ, რას ვწოდით მოწამეთას, დავით და კონსტანტინეს საფლავებს, ან ქუთაის-ს კათედრალურ ზღბირებს? რისთვის გაკრიჭეთ და საჯაროდ გააჩიორწყლეთ ვანათლებული, პატრიოტი, სახელიერო პირები, ან რისთვის დახურითეთ უსპეტაკები მღვდლებთანავე ნაზარი?! პო, რისთვის, რისთვის?... ან რა უფლებით ჩაიდინეთ ამდენი თვითნებური დანაბაული ეკ-განაში ნამადადგებად შემსტრის ბირველი დღეებოცნვე, რისთვის?... თქვენ გვიკითხებით, პატივცემულო! (პაუზა.)

ზოლომონი -- (თავისთვის.) სოფი და გაცო ყველა ამ კითხვებზე პასუხი, სულამაღლებული კაცია მხეიბვეს...

მანუჩარი -- რაო, რა ბრძანეთ?!

ზოლომონი -- არაფერი... ეს ისე, ჩემთვის... დიახ, განაგრძეთ, ყმაწვილებო, განაგრძეთ.

მანუჩარი -- თქვენ სამკედრო-სახიციებლო ბრძოლა გამოუცნადყო კლასიკური მწერლობისა და ხელოვნების ნიმუშებსაც, რა არის, და, სოციალისტური წყობის ბუნებას ვერ ვგუებათ... მორს რომ არ წავიდეთ, მარტო დიდი ილიასადში თქვენი უგანანგრო დაბოკიდებულებაც ვმარა ამის საბუთად!! (პაუზა.)

ზოლომონი -- დაამთავრეთ თქვენი ხატმელი?!

ზურაბი -- ჯერ ამ კითხვებზე გვიპასუხეთ, პატივცემულო! (პაუზა.)

ზოლომონი -- (ჩანაწერს თვალს შეავლო.) აქ, როგორც მე გავიგე, ბრალდებათა მთელი სერიაა, ყმაწვილებო, და მე ვეცდები თანმიმდევრულად გიპასუხოთ... პირველი. ქონებრივი უთანაბრობის მოხპობის საკითხში, მერწმუნეთ, არავითარი შეცდომა არაა დაშვებული!... ჩვენ, მარქსისტებს გჯერა, ცოველიყვ დოვლათი, რაც გი ამქვეყნად შექმნილა, დასაბა მიდან, ხალხის ოფლითაა მოწყული და ამიტომაც მისა ბატონ-პატონი ხალხი უნდა იყო.

ზურაბი -- მიწა გლეხებს და ფაბრიკა-ქარხნები მეშვებს, არა?! თ, რა დგმაგოციაა?!

ზოლომონი -- დიახ, იოხელიანო!... და ეს სრულებითაც ამ გაბლავთ დეშაგოცია!... მეორე... წოდებრივი უთანაბრობის ყოველთვის ზუნებდად ედებოდა მშრომელ, უფლებო ადამიანებს და სწორედ ამიტომაც დავედრეთ ეს ზუნებები კაცის კაცობა მისი გვარისეილობით გი არა, მისი ნადგაწით უნდა განისაზღვრებოდეს და ფახობდეს კიდევ!... (პაუზა.) რა შეეწება მოქალაქეობრივ უფლებას, ჩვენ აქაც მოვხბეთ უთანაბრობა, რადგან ამქვეყნად ყველა ადამიანი თანაბარი უფლებით იბადება!...

ზურაბი -- კულტურული რევოლუციის შესახებ რადას გვეტყოფით, პატივცემულო?!

ზოლომონი -- კულტურული რევოლუციის იდეაც ლენინს ეკუთვნის და მერწმუნეთ, ამ მხრივ ბევრი რამ სახიკათო გაკითდა წერა-კითხვის უფოდინარი და გაუნათლებელი მახების გათვითგნობიერებისათვის, მარა სამწუხაროა ამ საკითხში მონდა საჯალალო შეცდომები, ჩვენშიც და სხვაგანაც რომელთაც უდიდესი ზიანი მიაყენებ ახალ წყობს, სი-პეტრონიტებს!...

ზურაბი -- ხათაც და მიზეზი ამ შეცდომებზე, პატივცემულო?!

ზოლომონი -- პირველი -- სოციალისტის მარტის განაბარ განზრახული, შეცნებული მტრული ქმედობა და მეორე -- სტრუქტურა მახების უმეცრება და შეუგნებლობა!... დიახ, კულტურული რევოლუციის გატარების საკითხში დაშვებული შეცდომები გმოქალღმწი სახიკათისა და დღეს მისი უარყოფა, სამწუხაროდ, არავის შეუძლია!...

ზურაბი -- თქვენ ახლაც აგრძელებთ თქვენს შეცდომებს -- გოლექტივებში ძალით ვრეკებით ადამიანებს, ისე, როგორც ცხვრებს ვრეკებიან ფარეხებში!...

მამია -- მიწას და მხხვილფება პირტყეს ვინ დაეძებს, გრუხებიც გი ამყარეთ საბუდრებიდან!... თქვე დალოცვილებო, წიწილეებს მაინც რადას ვწოდით?!

მირანგულ -- ყველა მშრომელი, მუყაითი გლეზი გვლაკათ გამოიხვბადეთ და ახლა ყრილობის ტრიბუნიდან მათი, როგორც კლახის, მოხპობის ღოზუნგიც გადმოიხროლეთ!... რა გენადლებათ, რა, ძალა და იარაღი თქვენს ზელშია, დაა, მიდით!

ზოლომონი -- მშრომელ დარბ და საშუალო გლეზობას რუნააც კერავინ აღუტენს!... რაც მეცება ბარაზიტ კულაკებს, მათ უსათუოდ გაეანადგურებთ!... კოლექტივებს უსათუოდ წავახალისებთ, რადგანაც სიხმლორცეკლად გვწამს მათი სიკეთის!...

მანუჩარი -- ბედნიერი კაცი ყოფილხართ, პატონო ზოლომონ!... ადამიანი, ეს, რწმენაა!!

ზოლომონი -- თქვენ გი არა გწამთ, მანუჩარ, ზომ?!

მანუჩარი -- რა გქნა, პატონო, არ მწამს და მოგვალთა ახლა!... დიქტატურის სიკეთის არაფერი მწამს, რადგან დიქტატურა -- ყველა ფროში იძულებია!!

ზურაბი -- დიახ, დიახ, ერითის მბრძანებლობა, მეორის უსიტყვო მორჩილება!!

ზოლომონი -- რას ვიზამთ?! სოციალისტის გამარჯვება პროლეტარიატის დიქტატურის გარეშე, ეს ყინულზე დაწერილი ანშანია!... დიახ, ჩვენ გამხვრვვთ ძეგლს და გამკვიდრვთ ახალს!...

ზურაბი -- რა თქმა უნდა! მხხერევა-აღეთქებაში თქვენ, ბოლშევიკებს, ვინ შეგედრებთ?!

სოლომონი -- მიგახედი, იხილე... ვიხილავს სამი წყარო გაქვს მხედველობაში... დაიხ, ჩვენ მივიტან ხალაძეს ავსუფთავებთ გამდიდრების წყარო... სამაგიეროდ ვქ, იმ ალაგას, სამოთხ წელიწადში იხეთი შეინთება აქტიუდდებთან, რომლებიც მომრავლები მოიყვანენ ქართველი კაცის გაყინულ, შედეგებულ სიხსნებს... ამ შეინთებით განახლებება ჩვენი ქალაქი, მისი მიმდებარე სოფლები და საბოლოოდ ვიტყვი უარს ვრატა და ლამაზებს... აი, რამის გზავრების ნამდვილი რომანტიკა, ხალასი პრინცი!!

მარანგულ -- თქვენი საბოლოო მიზანი დააკონკრეტეთ, ბატონო! სოლომონი -- კლბინში!

მარანგულ -- ჩვენი ძვლებზე ამხნებულს, არა?! სოლომონი -- თქვენი ძვლები ვერაფერი ხვანდნა მარმაროლო, ვარაუდობაზე, რომ იგი კომუნისის საძირკვლუბად გამოვიყენოთ!

მამია -- ჩვენგან მაინც რას თხოვლობთ, პატივგებულო?! სოლომონი -- მხოლოდ დაფიქრებას და გონიერებას და ხსნას თვითონვე მიწყალებით!!

შენაბი -- (იფეთქა.) ვინ დაგაგალათ თქვენ, მდაბიოებს, ერის მამობა?! სოლომონი -- ისტორიაში... და ვნახეთ, გავუმდებებით თუ ვერა... (ტელეფონის ზარი...) დაიხ, ვამაყმაძე გისმენთ!

მანუჩარი -- (თავისთვის.) დმერთო!.. რა შედინერია ეს კაცო!.. რა ნათელი წყმენა და რკინისებური ლოგიკა აქვს!.. ჯერ თავისი, თვალნათლივ ჯერა!.. სოლომონი -- რაო, ტუხი?! ბიურო იწყება?!.. სულ მალე გვანახებთ!.. (ყურმილი დაკიდია.) აბა, თქვენ იცით, ყმაწვილებო!.. დაფიქრდით, გონებას მოუსმეთ!.. ყველაფერი აწონ-დაწონით!.. იცოდეთ: შე ხეში გითხარით და აწი თქვენი მომავალი თქვენს ხელთაა!.. ამასთან, გადაგვიო ახალი წყობით განაწილებულ ქვითათურებს და განსაკუთრებით ყოფილ დამკვეთნიველებს: გაიხადონ შავი ჩოსები და მკლავები დაიკაპიონ!.. ირწმუნონ შრომის აუცილებლობა!.. აბა, გარგათ მვეყოლოთ, შეიღებო, ვარგათ!.. (გადიმებულია ყველას ხელი ჩამოართვა. ყმაწვილები გახასხველდისკენ დაიძრნენ.) მანუჩარი!..

მანუჩარი -- გისმენთ, ბატონო სოლომონ! სოლომონი -- თქვენ დარჩით!.. დაიხ, მარტო თქვენ! (ყველანი გადის. პაუზა.) ერთი არახასია მოვნი ამბავი უნდა ვითხრა, შეიღო!

მანუჩარი -- შე შევარჯივ ასეთების მოსმენას!.. ბრძანეთ, ბატონო სოლომონ, ბრძანეთ! სოლომონი -- (ყურმილის შემდეგ.) მამამენს, ედიშერ იფარბებს, არსებულის პრეტესტის წიშნით, თავისი შედეგ-ხასხინდვ-

ები დაუწყავს!.. ჰო, ასეა, სამწუხაროთ! განკუთვლებს აქტზე სელი მოუწერია და მერვეც... მანუჩარი -- ვინ მოგაწოდათ თქვენ ეს ცნობა, ბატონო სოლომონ?! სოლომონი -- ხვანგებო ვამისხის არგანოვში!

მანუჩარი -- (დაიმგნა.) ჩე-გამშ?! სოლომონი -- (ხეიფი გამოალო, ქადაღი გადასხვა.) დაჯექი, წაიკითხე!.. (იხეე ტელეფონის ზარი.) მოვედივარ!.. უფო წყობი მანდ ვიქნები!..

მანუჩარი -- (თავისთვის.) მაშინ აუფდა იფარბებს და ახლა შეგ გულში მომარტყა!! (სოლომონს.) რა შქვია, თქვენს ენაზე, ამ ხაქცივლს, სოლომონ ბატონო?! სოლომონი -- ვლახობრივი ზიხდი და მტრობა!.. ნუ გიკვირნა, მანუჩარ, უარეხივ ხდება!.. მტრული ბანდები შეკამბა და თრფობებში უხადრდებიან ახალი ყოფის ერთგულ ადამიანებს და ცოფიანი ძაღლებით ხოცავენ!.. სწავვენ, ანად-გურებენ ხასოფლო არტელის ქონებას, ბინტუტებს წამდავენ!..

მანუჩარი -- ეს... ეს... უარობაა, ხირგვანია!.. საბოტაჟია!.. ქვეყნისადმი დაღატოა! სოლომონი -- აი, შეგ, ხელივო რიონელს, ვინ მთავლას, მერამდენედ მგზროდეს!!

მანუჩარი -- (თავისთვის.) მენიშა და აი, თურმე, ვინ უფიქრა?! სოლომონი -- ერთ საიდუმლოს გაგანდობ, მანუჩარ!.. ჩვენი პარტიის საკავშირო გეგმა ძალიან მწვავეთ დგას ეს საკითხი და მერწმუნეთ, სხალისი კვანის ფოთოლს თავზე არავის დააფენს!.. ვი, ასე იქნება ეს!!

მანუჩარი -- (ჩაფიქრებული.) მე რა ვქნა, სოლომონ ბატონო, რა გზას დაგაჯგე?! სოლომონი -- იმეკმეფე იხა, რავარე მენმა გაყურმა ხინდისხა და გონებაში ვიკარნახობ... ერთხ ვი გერყოლი: ადამიანი თავის დროის მხალურს უნდა იყო!.. ვაყვ იყოფე: ისტორიის ჩარხს, ცხოვრების ჯარას, უკუღმა ვერაგინ დაბრუნებს!.. ჰო!.. მიჭები გააფრთხილეთ: ყოტა თავი შეიკავონ!.. თუ რაიმეში დაგვიბრდეთ, მოდით ჩემთან, დაგვენმარებთ!... (მიდის.)

მანუჩარი -- ბატონო სოლომონ!.. სოლომონი -- (შეშობრუნდა.) გისმენ, მანუჩარ!.. ბიუროზე მაგე-იანდება!..

მანუჩარი -- იმ დღეს, მიტინგზე, თქვენ ვინ გესროლათ?! სოლომონი -- ესწრებოდით?! მანუჩარი -- შე მარტო ვი არა, მთელი ვიშნაზია! სოლომონი -- (გაფიქრა.) რაო, მანუჩარ, სიხსნის ადებას ხომ არ აბდნებს?! მანუჩარი -- (ბილანმა.) არაა... იხე...

სოლომონი -- ვინ მკვრივდა?!.. ამა რა ვიცი! ამქვეყნად გარეწრებს
რა გამოდგეს?!.. (ხინათლე ქრება. განათებისას ავანსცენაზე
ტუზია და სოლომონი დგას.)

ტუზია -- რა უნდათ და ურეზი კაცი ხართ, მოვლ ბიძურღ
დაუპირისპირდით!

სოლომონი -- მოვლ ბიძურღს არა, უმთავრესობას!

ტუზია -- მოვლ, რას აბიზებთ, არ გსურთ დავიძინოთ
უმრ. ვლესობას?!

სოლომონი -- არავითარ შეჩივრებაში!.. მე იქ ვთქვი და ახლაც
ვიძიებ: რეგრესიების კატეგორიული წინააღმდეგობა ვარ!..
იუგანძე და იმისი თანატოლები ხრულვებითაც არ მიშანნიან
ხატვითა წყობილებების კტრებათ!.. ისინი, უბრალოთ, ჩვენგან
გახანყებულნი, გზააბნეული ახალგაზრდები არიან,
რომელთაც ახალმა ყოფამ ყველა ადრინდელი პრივილეგიები
აქყარას!.. პოლა, ახლა, ჩვენ, ხელოვთ არა გვაქვს უფლება,
მოვიკვდიოთ ისინი!.. ბირიქით, უნდა დავაპოლოთ, გად-
მოვიყვანოთ ჩვენს მხარეზე!.. ამის დრო უნდა, ტუზი, დრო!..
დოახ, და და არა ნაკახი!!

სურათი IX

ოფისითა საგარეულო ტახტზე ედიშერს მოუბრუნებს ტუზი. იქვე: სოლო-
მონი, დაბალ შავიანს უჩის ელ-საბელი, საწერ-კალმით ხელში.

ედიშერი -- (ადრინდილი.) თავიდან ბოლომდე წამივითხე, ელი-
საბედე, გი წერდი!

ხელისაბედი -- კი, ჩემო ბატონო!.. (კითხულობს.) "ხეყარელო
შვილო, მანუხარ!.. ბირდაპირ გარყებას კართ შენი დუმი-
ლით!.. სიხოიამ რა ამბებიც ჩამოგიტანა, ყოლასიფერი
ხწორია!.. ბედელ-ხახიმინდევსი რაღო დაწყო. ამასზე
ამომხიკმებს თყალში ჩვეისტებმა და ახლა კიდო ოქროს
მედავებიან!.. ვინ მომბატყავა მე ოქრო?! ანდა, ხაიდან უნდა
წქონდეს, როცა აგერ, შერვე წელიწადია, საგვარეულო ტყე
წამართოებს მადლთაპირებმა!.. დოუჯსოათ მიწებს ყიდდით!..
მიწებს ქე გყოდლო. მარა, ყველა ფულებს შენ გიგზავნიდი!..
გარდა ამისა, ამხელა ოჯახს არსებობა ზო უნდოდა?! (ბაუზა.)
შეშაპვს, დამხრეს ამ თანხიბებმა, რომელ წყალს მიოგე
თავი, აღარ ვიცი!.. (ბაუზა.) შენაა, შეილო, და; იმ უბედური
დღის შერვე ხათოფაზეც არ გვეკარები!.. (ხმაში ნუარი
მეგბარა.) შერვე რა მოხთა ახელი, მე კაცო?! ემსაკმა ამირია
გონება და მევეთი!.. პოლა, დგვიწიხე შეილო, რაც ავი
დატრიალდა ჩვენს შიონს!.. ხვდა წამოთხაეო და დამტირ-
ებელი ჩვენ ვინ გვეყავს, ვინ?! შენ ხარ ერთადერთი
ხათოფაგი ხატი ჩვენთვის და ვიცი, შენი გულიც პატრონია,
ახეთ შიამე დროც გაუბედურებულ მშობლებს ზურგს არ
გვირვენიბს!.. ველით შენგან სახურველ მასუზს!.. აბა, პე!..

შენ თვლავ და შენსა კაცობაში!.. მიაღწერთხე ვმბაკს შეილო
და ქენი ბირი ჩვენგან!.. გკოცნით, ძალიან ბევრს!.. შენი მამა
-- ედიშერი!.. (ბაუზა.)

ედიშერი -- ააა?! რაგარი გაშევიდა, ელისაბედე?!
რა საბედი -- დიდებულაია, ბატონო, მარაა...

ედიშერი -- რა მარა, ელისაბედე?!
ედიშერი -- გ ერთი სიტყვა -- მადლთაპირებმა, ამევიდოთ!

ედიშერი -- რაგა, არ არიან, თუქ?! (ბაუზა.) თუქგა, შენ მართალი
ხარ, ზო იცი!.. წაშაღე, ელისაბედე, წაშაღე!.. თვარა, ამ
ერთ სიტყვაზე ისეთ შარს მოგვედებენ!.. მე შენ ვბრყვი და
არ ეტყვნებათ!.. თოო, ამათი სისხლი დალიას მადლებმა!..
(ბაუზა.) მართლა!.. ისიც მიაწერე: ტუზია ტყვემადამე
დამიდგა თავებმათ, თვარა, ახლაც ჯერდმულში ვიქნებო-
დი-თქვა!!

სოხიას ხმა -- სიხო-ი-ააა!!!

ედიშერი -- (გახალისდა.) სოხიედა, ბიჭო, რავე შენადა ხამ არაა
ჩემი ბიჭიდან?!

სოხიას ხმა -- არა, ბატონო ედიშერ, გაზეთებია მარტო!

ედიშერი -- ჩამოუხვავ, ბიჭო, გზომი, ოტკა მაქვს კაა!

სოხიას ხმა -- მადლობთ, ბატონო ედიშერ, მარა, ნამეტანი
შეჩქარება!.. (ბაუზა.)

ედიშერი -- რაგა დამდღერული მადლივით გვიქვა, ე გლანის
შვილი!

ედიშერი -- ერქარებოდა, აღმათ. ჩემო ბატონო!.. კაცს ამდენი
საქმე აქვს!..

ედიშერი -- საქმე, თვარაა... ოტკის გულიზა სტამბოლში ჩავ... მა
გლახავი!.. დრო გაყუტდა, ელისაბედე, დრო!.. კაცს კაცი
შეკლად გიყენება!.. (ბაუზა.) თოო, დამერთო მლიერო, შენ
მოუღვინე შენი რახხვა, ამ ხელწამეგვიდილ...

ედიშერი -- (წაჰკივლა.) ვიდეგ, კაცო, ვიდეგ?! მაგი ვვინდა
ახლა, ჩვენგნ?!

ედიშერი -- ვმეოოოოოო, ეს რა დრო დ-დგა? კაცს კაცთან
დალაპარაკების, ან საკუთარ ოჯახში ხმის ამოღების რაგა
უნდა გამინოღეს, რაგა?!

სიხოია -- (გაზეთები შემოტრანა.) რაგეთ, ბატონო ედიშერ!

ედიშერი -- სიხოია, საკაზნოი წერილი უნდა გამიგზავნო.
ქუთოისს, ბიჭთან!

სიხოია -- კი, ბატონო, რაგანც თქვენ ბრძანებთ!.. (ედიშ-
ედიშერმა ხათვალე მლიმარჯვა, კითხულობს.)

ედიშერი -- შავხიე-ღე-ბიი!!! აუე, რამწვლა ხია გოუმანშალებით,
ამ ველურებს?! (ბაუზა.) მეთოზე გვერდი ვადამაღა.
კითხულობს.) "შემო ამერეთის ადგილობრივი მოავრობას!"
(თანდათან უყრის ოპკარტა, სიწირის ოფლმა დაასხა.) "შე-
მანუჩარ ედიშერის-მე იყარბე საქვეყნოდ ვაგზადებ: დღეი-
დან უარს ვამბობ ჩემს კანონიერ საგვარეულო შექვეიდრე-
ობაზე! ვწყვეტ ყოველგვარ კავშირს ჩემს წარსულთან!..

(თანდათან ცუდად ზღვება.) და, იფარბეობა ხატულებით
ნაბოძვარი მიწმარდებ ახალ ყოფას. ახალ ცხოვრებას.
ეთხოვია, ეს სეში განცხადება... პარტიისგან... მანუჩარ
უფაშინს-მე... იფარბე... იფარბე... იფარბე... ათხ ცხრას იფარ
ცხრას წელი... (უცხათ შეყურიალა) მამათა მკვლელობის ვინ
სამოცხრას!

ელისაბედი -- (ოცხრობან გამოფარბა.) რა მოვთა, ედიშერ??
ედიშერ -- რახე მე წერილი, თუ ქალს ხარ, დარბე!!

ელისაბედი -- რატომ, აღაძიანო... რა-ტომ??!

ედიშერი -- აგერაა შაგისი პახური, გაჩეობა, აგერ!!! (მუთაქვბს
მაქაგერს.)

ელისაბედი -- რა მოვდის, კაცო, აღარ იტყვი??!

ედიშერი -- არაფერი... არაფერი... ერთი, აქ, დიწკილუ გამბხეხნი,
ხულოქა შაგისი! ილო, ახევე... აწი კარგათ შეყილე, ჩემი
ელისაბედი!.. უმაღურ შეილს კი გადავიცი!.. თუშეა, არა! მამს
კული შაინს ღოფაყს მას! აახს (კვადება.)

ელისაბედი -- ედი-შევერ!!! (ღრიალით ჩაეკრა ცხედარს. გახს
ხაეკლეხიო ხაგაღობელის მინორული შანვი. სეკნის განათ-
ებისას, ც-ტის წინ შაქვბში შემოსილი ელისაბედი დამბობი-
ლა. სეკნის ჩაქუცრულ ფონზე მოსხანს იესო ქრისტეს წმინდა
ნატი, ხანოლებით განათობელი. ელისაბედიხეგან მომორებთ
დგანარ ხალომე და ხსოია.)

ელისაბედი -- (მოთქეაიხ.) "წმინდა თანა, განუხევენ ქრისტე,
ხუღხა შაინსა შენსა, ედიშერ იფარბისა, ხადა იგი არა
არს ჭირი, მუხრანება, არცა ურეა, არცა ხულოქა, არამე
ხიხარული და ცხოვრება იგი დაუხრულეზელი!" ვაი, მე
უბედურს, ვაი!!!

ხალომე -- (ხსოიახ.) შენსრე დღეა ამ ყოფამია, ე უბედურის
არც უხეაბს, არც უჭამია, არც უშინია!.. მოკვდება, ხსოია
ე უბედური, მოკვდება!..

ხსოია -- (იფარბისაგ აგრემლებული.) ჰო, აბა, აბაა?!.. რა ვქნით
ხალომე, რა?! შევიფიქროთ, რაცხსა!..

(თეპერულთ შემოიპარება მანუჩარ. იგი ვერ უხეზრად ჩაქევეა სილომე
და ხსოიას და მერე დღისსეკ გაღაინაცვლება.)

მანუჩარი -- დეე-და!!!

ელისაბედი -- (შეკრთა.) მოშეხეენა აუ მახი ხმა იყო?!.. (პაუზა)

მანუჩარი -- მისმინე, დედა!..

ელისაბედი -- არა, არა, ეს მახი ხმაა!!!

მანუჩარი -- ნუთუ, იმისი დირსი არ ვიყავი, შამის დავრბათა
დავხწრებოდი?!

ელისაბედი -- არ იცავი დირსი, მე უბედურს, არა!

მანუჩარი -- მომისმინე და მერე თქვი შაგი, მერე!

ელისაბედი -- თავისმართლება გაგიწრაჩავს, მე ხაგოდავ?

მანუჩარი -- არც მიფიქრია!.. მისმინე-მეთქი!!!

ელისაბედი -- არ მხუბრს გისმინო!.. შენ უბეე თქვი შენი ხათქმელი

მანუჩარი -- მე არაფერი არ მოთქვამს, დედა!

ელისაბედი -- (გაოცნებული.) რაო, არ გითქვამს?!.. რა
უხინდვნილო გამხდარხარ, შეილს!.. აბა ეს ვახი ნაჯდაბნია?!
(გაწეთი გაუწოდა. ეჭვი შეეპარა) იქნებ შენს მაგიურ სხეამ...
ააა?!.. (პაუზა. შეილი გულში ჩაიკრა.) ჰო, იქნებ შენ არცვი
დაგიწერია!.. ჰო, იქნებ არა, შენ შეხიგველოს შენი დედა!..
(გაშმაგებით ვოცნის შეილს.) აო, იქნება არა! იქნებ არა!
ნუღურ მაწამებ, თქვი, ჰო თუ არა?!

მანუჩარი -- სხეა გზა არ შექონდა!.. მამაჩემის ნაშოქმედარმა
შაინდულა!..

ელისაბედი -- (ხეღისკერით მოიპორა.) დნერთო, ნუ შემწილი!
მამა მოვადი, მობელი მამა და კიდევ ახერხებ თავისმარ-
თლებას?!.. (პაუზა.) იო, დნერთო ჩემო!.. ნუთუ ამისი იმედი
გექონდა?! (მოთქვამს.) ნუთუ ესაა გვარის იმედი, მე და
შემკვიდრე იფარბეთა?! (თავი აუწია, თვალეში ჩაჩედა)
იოო, არა, არა, შენ ჩემი შეილი არა ხარ, არა!..
დაძინეგველიხარ, შამის მკვლელო, გვარის შემობელი...
(ქეთინით დავმხო ტანტყე.)

მანუჩარი -- დედას ველმხე არ შაპატია!.. (პაუზა.) მამ მე მკვლელო
ვარ, ხატუთარ შამის?! (ქეთინით ჩაეკრა ხალომეს და
ხსოიას.)

სურათი X

აღრბანი დილია. მიხელი საქმიან ქალღუებს შიქნარებთა ფურცლავს.

მანუჩარი -- (კარებში შორიდებით შემოაღო.) შეიძლება, ბატონო?!
მისილი -- (თავაუღებლად. ვიკადა.) შემოდი!

მანუჩარი -- გადახსნადებელი გურსეობს დირექტორი...
მისილი -- (იხეე უვამხადა.) რა გნებავს?!

მანუჩარი -- ეს განცხადება, ბატონო... (მორიდებით წინ დაუდო.)
მისილი -- (უკვლოდ თვალი შეავლო.) ჰმმმ, იფარბისა!.. დიდი
თავადი! შემამულე!

მანუჩარი -- ეს წარსულში, ჩემი ბატონო!

მისილი -- ამჟამად მავსიელი, ხომ?!

მანუჩარი -- შავსიელის შეილი, ბატონო!

მისილი -- ბატონო!.. ბატონო!.. ბატონებს დიდი ხანია გისგნი
მოგვეგნობეთ!..

მანუჩარი -- (იწყინა.) კი, მაგრამ, ზრდილობაზე?!

მისილი -- (ბახუბი არ ეჭამნივა, განცხადება გადმოუგდა.) ვერ
მივიდებ!

მანუჩარი -- რატომ, ბატონო?!

მისილი -- ვი-დეე! (პაუზა. წამოიღვა. ითაში ბოღთა დახეა.)
ეს გურსეობი შაავრობამ მუშეობისა და გლეხების შეილები-
თების გახხნა და არა უნივერსიტეტი ბარაზიტ ნათავადართა
ხაპარბამოთ!!! გაიგე, ბოშო, გაიგე?!

მანუჩარი -- (იღაბმა, ხახვზე აღსურს მთელი.) მაშინ ჩვენ რა გქნათ, ამხანაგო?
მიზევილი -- კისტრეც მოვიტყუოთ... მე რაში მეკითხება ეს?!
მანუჩარი -- აგვიხსენითო მაინც, თქვე დალოცვილიყო, რა გქნათ, ჩვენ, ნათავადარებმა. რა გზას დავადგეთ?
მიზევილი -- რა ქენით და ვერ ხარკი გაიფეთ ხოვიალისტურის წყობის წინაშე და მერე მობრძანდით აქ, გადასამზადებელ კურსებზე... მშშ, უმაღლესების რეპროდუქციონი?
მანუჩარი -- რაჲ შე ხარკი გავიდა, ნუთუ ხაკმარისი არაა?!
მიზევილი -- მაინც, რა ხარკი გაიდა, ყმაწვილო?!
მანუჩარი -- უბრალო განებატადე ხაკვარეული მემკვიდრეობაზე... გაემყვებოთ ყოველგვარი კავშირი ჩემს წარსულთან... აი, აქ წერია... (გაზეთი დაუღო წინ.)
მიზევილი -- (გაზეთს არც დასწავდა.) გიფლობთ, რა გველაძეულებო ბრძანდებით, ნათავადარებო!.. მამაშენი, ედიშერ იფარბიგე...
მანუჩარი -- (უკვლევად უკვირით წამოხრტა.) მამა აუკად არ მიწხვნი... იგი თავისი დროის კაცი იყო და ქვეყნისადმი სამაბურს თავისებურად ესმოდა... გვხშიბს, ამხანაგო?!
მიზევილი -- (გებლიანად.) შენ?! შენ რომ ბრძანდები ახალი დროის კაცი... მოახარო, რა თავდას გვიშხადებ?
მანუჩარი -- ფურტკარი ჯერ უნდა დააფუძნო, დაამკვიდრო და საფილი მერე უნდა მოკითხო.
მიზევილი -- ჩვეულებით ერთი ამას?! დამკვიდრება არ მომთხოვა... ხრებას რომ ანაფუნს იწებებდით, დიდგვარიშივილო?!.. (მურყვანზე გადავიდა.) იგი, რას გეტყვი, ბიბიკო, შეენ?! წაბრძანდა უკან, იმ მენს ქუთუბისში, იქ, რიონგების მშენებლობაზე სამსახურითი ოფიცი დადგარე და მერე მოპაკითხე აქ, გადასამზადებელ კურსებზე... კი, ასე ჰქენი, ასე...
მანუჩარი -- მოკვდები და თონს და წერაქვს ხელში არ ავიღო, არა!
მიზევილი -- ჰოო, შენს გვარიშივილობას რაგა ეკადრება...
მანუჩარი -- მაგარიტო არა... გამიგეთ: სულ სხვაა ჩემი მოწოდება!
მიზევილი -- ჰი, ჰი, ჰიი... მაინც, რა არის შენი მოწოდება, ნათავადარო?!
მანუჩარი -- პოეზიაა... პოეზიაა ჩემი მოწოდება!
მიზევილი -- (ჯერ ვერ გაიგო, მერე გიჟით გადაიხარხარა) და ლექსებს წერ, ჰირიმი?
მანუჩარი -- მერედა, რა ნახე ამასი ხახვილო, ამხანაგო!
მიზევილი -- ჩვენ მხოლოდ და მხოლოდ პროფესორული მწერლობა გავიძინებთ!
მანუჩარი -- უნიკო, ყველა უნიკოა, პროფესორიც და არაპროფესორიც!!!
მიზევილი -- რაი, რა თქვი?! პროფესორიანი უნიკოაო?!

მანუჩარი -- დემიკრიტიკა მოეშვი... მე გითხარი, ნიკი ხოვიალურ მოდებასთან არავითარ კავშირში არ არის-მეთქი...
მიზევილი -- ჰოო?!
მანუჩარი -- დიახ... რაგა, თავადგები რუ იყენს გურამიშვილი... მარათამივილი, ორბელიანი, ბაქტაძე, წერეთელი, კოთხიშვილი... ლექსებს მოწვეწვდათ?
მიზევილი -- (უწინაო) თქველი ხარ, შენ ესმევილი! ვუკნა... ერთი, ამ გაქვლელს, ილია და აკაკის ამ ურთობის თავს?!
მანუჩარი -- შენი დაწერული... ის... ვერ... დასწავლბოდა მთაწმინდა" ან "ბტუშარ-მახინძე"!!... უბრალო ხარ... აუკადრად! გავიდა, მგონია ეს მოდესხვილი!! რა გავიდა, ბ-ბიკო, შენ?!
მანუჩარი -- (საბოლოოდ ირწმუნა მისი ხარვეზენი) არა, ამხანაგო მიზევილო, ხინდისა გეფიცება მე არ დაბიწერია... მაგამ მერეწუნე, არც ილიას და არც აკაკის მაგ ლექსებთან არავითარი კავშირი არა აქვთ... "მემოდაშება მოაწმინდაზე" ბარათამივილისაა, "ბტუშარ-მახინძე" კაგა-ფშავლასია!
მიზევილი -- (გებლიანად.) სუფერითა!.. შენ რომ მაინც არ დაგიწყენია?
მანუჩარი -- არა, მაგრამ, მე სულ სხვა რამეს დავწერ, მიხაკო.
მიზევილი -- მაინც რას, თავადო?!
მანუჩარი -- ჰამილეტს, მიზილო...
მიზევილი -- ეს რადა ოსრობაა?! რას დავწერ, რახლო?!
მანუჩარი -- მწვავე სატირანა შენისთანა დირექტორებზე, სინჯლო...
მიზევილი -- სატირალი და თავში საყეში შენ გაქვს, ნათავადარო!.. მე წარმოიშობით გლეხის შვილი კარ და თანაც ხარტიოს წვერი!
მანუჩარი -- კიდევ კარგი, რომ ბარ გარდა, სხვასაც ვიფობ გლეხის შვილს და ხარტიოს წვერს, თორემ, კაცობას გეფიცები, შენი შემხედვარე, თოფით ტყეში გავიჭრებოდი, ნახლო...
მიზევილი -- შენზე უკეთესები გაიკრნენ ტყეში, ოფდაოთსში, მარა... სუფეველა გამოკათრით იქედან, საკუთარი საფლავები გაფათრევიანეთ და მერე, მოკვება ღსუნა, იმით დღე დაადგათ... ახე, ააა, შააა... ბუფს... შააა!
მანუჩარი -- დიდი დამხალურება გქონდა, ზებულო...
მიზევილი -- იმეც?! აბა არაა?! ხალხის მტრებს სულ შეხერი გავაფუძეთ!.. რაგა მე მაგერი შეგავს ნაეღურს... რა გნა მოთვლებს?!
მანუჩარი -- დამხალურებული უღალთი ყოფილხარ, ხინი...
მიზევილი -- ეს იცდებ მახხრათ და ეისთან ზედაც მახეთ დაბარავს, დაწირავს!
მანუჩარი -- შენ ცოტა გონს მოდი, ჩემო სახალია, თორემ მაგ უანჩახავით წაყინწილებულ კისერს სრული ახითხმევი გრადუხით მოვიდრეც... კი, ფროტებს რა ვუთხრა შენისთანა ყვანყვანებები რომ გავიბატონა?!... ვეცა!

ესე აღუკი-სრასტიე ღტ ზესუიო,
ესე უმნი-გორე ღტ უმა!!

მხვილი -- (ცხენივით შეიჭინვინა.) რა თქვი, ბოძო, შენ, რა თქვი?!

მანუჩარი -- ჭარბულადე გიტყვი, ხინო! "ბრიყვებს შედა აქვს თავის ხიბრაყვით, ჭკუთასებს გი-ვაი ჭკუისაგან!"

მხვილი -- შენი დაწერილი იქნება ეს, შე კონტრა და მაგვარანცხო!

მანუჩარი -- აკამდე ვიდრე ვეკვობდი, მარა, დღეს საბოლოოდ დავწმუნდი, რომ ადამიანი მაიძუნისაგან არას წარმოიშობა!

მხვილი -- მერვდა, ვინ დაგარწმუნა ამაში, გენიოზო?!

მანუჩარი -- შენმა ბიროცნებას, ამხანაგო მხვილი!.. ხაცაა, აგერ, ოცდაშვიდის გავზღები, ამქვეყნად რანაირ ბიროცნებას არ შევზვედრივარ, მარა, სინდისს ვეფიციები, შენსთანა რეგვენი, ვაურანდაგი და თანაც სამიში ბიროცნება დღემდე არხად არ მინახია.. გაიგე, ხანალია, შე უბედურო?!!

მხვილი -- მე შენ გირეცნებ, ნათავადარო, თუ რაგარე უნდა თანაბდებობის პირის მახსრად აგდება!.. (ტელეფონის ყურმილს დაწვდა.)

მანუჩარი -- (ყურმილი ხელიდან წაგლიჯა) ვერ მოგართევს ბადროჯანი, ხაა-ხოო!!!

მხვილი -- ყარადი ხარ, შენ, ნამდვილი ყარადი!.. შე ვიცნობდი მაშაჩქის, სულამადღებულს!.. ჰოდა, ძაღლის ძვილი-ღეგვი...!

მანუჩარი -- ჰოდა, მაშინ აჯლა ეს ღეგვიე გაიგანი!.. (ტელეფონის ყურმილი თავში ჩათხლიშა. მხვილი შებარბაცდა და იატაკზე გაიშხადართა.) ვაიშე!... მგონია მოვკალი, ეს ცოდვისსული!... ეგზ, ივანსაძე!... დაიწყას შენი დაბადების დღე და საათი!!!

სურათი XI

ჰომა. ბიჭორო ბარამის ღუქანი. მისის თვაი, ცისკის ვანი. ყოველის შროდან გაიხმის საელებოო ზარბის რევა, f ამლავე შივა და შიე შარკელ აფეთქებათა ბებიე ერწყმის. შემოდის მანუჩარი, ეროვნულ-ჩაბა აბლესში, თავზე თეთრი ყაბალახით. ტუობა ხარბოსევი.

მანუჩარი -- (ღუქანში მბეჭტავი ლაპა შენიშნა.) გქვი, ბათუია!!! (პაუზა.)

ბათუია -- (მოგვიანებით გაეპახუნა.) ჩიჩ-ჩას, ბატონო!!! (ცამოდის მთქნარებითა და თვალების ფშვნეკით.) მანუჩარი ხართ?!... მანუჩარ ბატონო!..

მანუჩარი -- რა იყო, ბიჭო, რას შეიცხადე, ვეღარ მიგანი, ზომ?!!

ბათუია -- გიგანით და, ჰა და ჰა!.. რა ხანია აქ არ ყოფილხართ!

მანუჩარი -- ზუსტად ერთი წელიწადია!.. დღესაც აღდგომაა, ზომ, ბათუია?!

ბათუია -- ვი, ბატონო, აბა არა?!

მანუჩარი -- ჰოდა, ქრისტე აღსდგა, ბათუია!

ბათუია -- (დაზადრულმა მიმოიხედა, ჩურჩულით.) კიშმარტათ, ბატონო!

მანუჩარი -- (გაედიმა.) აბა, კვერცხი დამირტვი, ბათუია, კვერცხი!..

ბათუია -- (მიშკანკალით უბიდან ამოაძვინა.) აბა, თქვენ დაარტყით, ბატონო!..

მანუჩარი -- რაგა კანკალობ, შე ხაცოდავო?!

ბათუია -- უდმერთო კომსიძოლებს შემყურე, მოდი და ნუ იკანკალებ შენ!

მანუჩარი -- მაშ კომსიძოლებმა წაგახდინეს ვაგვაცი კაცი?!

ბათუია -- ეგე, კაცო, დაარტყი და გადამარჩინე!!!

მანუჩარი -- (დაურტყა.) შენმა აჯობა, ბათუია!.. (კვერცხი მიხცა.) შენი ხაზყინი სადაა, ბიჭო?!

ბათუია -- მწვანეყვავილას ეკლესიაზე გვახლათ, ბატონო: ამ ადდგომა დღეს ბოლშევიკები და სოლომონ ვამაყმაძე ხარტ უნდა გადავცეო!.. ვი, აბა?!

მანუჩარი -- ვამაყმაძეს რას ერჩის, მაგ დამთხვეული?!

ბათუია -- დიი-ღუუ!!! რაც ამან გუშინ ხადაბის, ჩემს ხაზინას დღე აყარა, იმას რა ენა იტყვის?!.. სულ პარანოიტი და წურბელა უძახა, აბააა?!!!

მისე რას ერჩოდა?

ბათუია -- იგი, კაცო, შეყნ?!

მანუჩარი -- მაინცო, ბათუია, მაინცო?!

ბათუია -- რაც ჩვენს ქალაქში უბედურება ხდება: ღოთობა, ჩხუბი, ბოზობა და მკვლელობა, სულ შენი დუქნიდან იღებხ სათავესო!.. ვი, აბა?!.. (ეკლესიების ხარების რეკვა უფრო ძლიერად გაიხმა.)

მანუჩარი -- გეხმის, ბიჭო, ბათუია? მთავარანგელოზს წმინდა გიორგი ვუბნება მოძახილს, პეტრე-პავლე და წმინდა ხამება-ბანს!..

ბათუია -- ოხო, ზოო, რა ხმება?!! (ორთავენი სულგანბულნი უხმენენ.)

მანუჩარი -- (კრინით წამოიწყო.) "ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით!.. აბა, ჰე, ბათუია (ბათუია მიშკანკალით შეუერთდა.) სიკვდილისა სიკვდილითაა დამორგუნვეელი, დამხატვალგებელი, შინა-თაა, ცხოვრების მიმნიჭებელი!.. (სიმღერის შემდეგ.) აბა, ჰე, ბათუია, ახლა შე რო მიყვარხ, იმ აუზთან შეიდი კაგინთვის, აღდგომა დღეს, ჩემს კაცურ დარსებას რო ეკადრება, სწორეთ იხეთი სულრა გამოიყვე!..

ბათუია -- ვი, ბატონო, ვი, შენი კირიშე, ჩიიი-ჩაას!!! (პაუზა.) იხე, გეტყობათ, თელი დამის ნათვეი ხართ და ცოტას ხო

არ უნდასწოდოთ! ცოტას, ხელს ცოტას, ხანამ მე სულთა
გააწყობდა!

მან ქარი -- მთელი მთავრდისა, მათეთა, მენრეც ზღვასწრებო... ამა
დაბნობილეთ!

ზაოთია -- რა... რა... (განზრახ.)

მან ქარი -- (მთავრად) მანქარი გატარა და შევიდა ხანთელი
თათლია!

ზაოთია -- ვა, ბატონო, კო, შენი ტირიმე! (მანქარა იქვე,
ქარი ახლა... მანქარი იქნა. მივიდა ყოველ მთავრად, სული
-- დაბნობილეთ.)

მ. მანქარი -- (რეკონსტრუქციის აყოლა.) "თვითი ტყე, მკვი ტყე
გენა... სეკი... (ან... რელიეფი წაანთვა
თვლი. გისხმა ადგილებზე ზემოთ. მანქარი მიღმი შევრობა
ხელე წამოიჭრა.) გვი, ბათუ-იაა!!

ზაოთია -- რა მოხდა, ბატონიშვილო?!

მანქარი -- (გამოვრცევა, მწარედ გაიღმება.) ისეთი არაფერი,
ბათუ-ია... ისეთი არაფერი.

ზაოთია -- ხელე... შათ გახლავთ, დიდგვარნიშვილო!

მანქარი -- ვაი გაცი ხარ, ბათუ-ია!.. არა ხანთდებოგ მოქვი!

ზაოთია -- სწებეთ, მანქარ ბატონო!

მანქარი -- (პირველ მოუვიდა.) მანქარ, ამ დღეს, აი, ამ აღაგას,
კოწია იჯდა, მიქელამე!.. გახზოვს, ბათუ-ია, გახზოვს?!

ზაოთია -- იმე, ამა არაა?!.. დმერთმა გაანათლოს იმისი სული!

მანქარი -- უუჰ, ეს რა თქვი, ბათუ-ია?!

ზაოთია -- ჰო, ვერ თქვიყო ფეხი ამათ და ცხოვრებაზე
ხელისქეულობა, კულაზს, თავის ეზოში, მსხლის ტორზე
ნახვს დაკიდებულნი!.. ვი, ამაა?!

მანქარი -- ემე, ხაყალი კოწია!.. სათაყვანებელი კაცი იყო...
(ანთებელი ხანთელი ბოთლს მოამაგრა, მეორე ხანთელს
მოუვიდა.) აქ კი, მითანგულ გაწდაფხაძე იჯდა, ხვანთის
დიდგვარნიშვილი!

ზაოთია -- არც მკვი წერია დოცხლებში, მანქარ ბატონო!.. თელი
დიდგვარ-მახუდი რომ ჩამოართვეს, ურჯულობა, რაკიკის
მდივანიც მოკლა და თავიც მოკლა, იმ უბედურმა!!

მანქარი -- გეჰ, მოშავალი გეიჩვენებო! -- ანობდა დინჯი და
დარბაისელი ვაჭკავი! (ხელისკანკალით მესამე ხანთელსაც
მოუვიდა.) მილა ასათიანი?! ესევე?

ზაოთია -- არა, მაგი კია დოცხალი, მარა რათი გინდა?!.. ნახევარ-
ღუნუში მისი იყო და ახლა "ნოეს ვაზში" ჭეშოვს,
ბუფტრიკათ!

მანქარი -- (მეოთხე ხანთელს მოუვიდა.) კორეკა, აგიაშვილი?!

ზაოთია -- იიმი, მაგის ასავალ-დახავალს კაცი ვერ გვივებს!.. ვაჰ
ჩაყლაბა თუ მიწამ, არავინ ივის!

მანქარი -- (მესხეთე ხანთელს მოუვიდა.) ზურაბ იოსელიანი?

ზაოთია -- ვა, მაგი ვარგათაა!.. თბილისშია, სწავლობს უმაღლ-
ესში!

მანქარი -- ყოჩად, ბიჭო?!.. (მეექვსე ხანთელს მოუვიდა.) ჩემი
მაშია, ნიკარამე?!

ზაოთია -- კრახანს დევანყალობა, უხაქმით, ენაქილიკობა,
კენწლავდა ამგენს!.. ჰოდა, მერე გამოუძახეს იქ და ენა
სახაზე მიავრეს!.. ვი, კი, ამაა?!

მანქარი -- მერე ბათუ-ია, მე-რეე?!

ზაოთია -- ჰოდა, იმის მერე, დამუნჯებულმა, რიონგის
მქენებლობაზე დეიწყო შავ მუშათ მუშაობა: ფული და სტატი
უნდა დაგავროვო და უმაღლესში უნდა წავიდეო, თბილისს!!
ვი, ამაა?!

მანქარი -- (გხიამოვნა.) ყველაზე ჰევიანათ ის და ზურაბი
მოქველანი!.. (ახანთ ჩამოჭრა, სურს შეშედეგ ხანთელსაც
მოუვიდოს.) ააა, ეს ჩემი ხანთელი ბათუ-ია!.. სედავ, არ
ეკიდება, შედგამწარს!!! (როგორც იქნა მოუვიდა, მოთლს
მიავრა.) აა, შეხედე, ბათუ-ია, რავარა?!

ზაოთია -- დიდებულა, მანქარ ბატონო, დიდებულნი!!

მანქარი -- აა? ზომ ვი?!! ახლა ბარემ დანახარჯი მიიდე დაა..

ზაოთია -- რა გეჩქარებათ, მანქარ ბატონო?!

მანქარი -- დამიჯერე, ასე სჯობს, ბათუ-ია!.. მე ამქვეყნათ ხელ
ნადღით ვცხოვრობდი და ცხოვრებაზე, თავის მხრივ, ნაღდ
ანგარიშზე მისწორდებოდა!.. (თითიდან ბეჭედი წაძრო.) აა,
გამომართვი, ბათუ-ია!

ზაოთია -- ეს რა არის, მანქარ ბატონო?!

მანქარი -- იფარმეკთა საგვარეულო ბეჭედი, ჩემო ბათუ-ია!..
დიდმა იფარმა გააჭედინა, თურმე, ოდესღაც!!

ზაოთია -- (მოუხვდა, რომ ფული არა აქვს, უკან დაიხია.) იმეე?!..
რავა გეკადრებათ მაგი თქვენ, მანქარ ბატონო, რავა?!..
იფარმეკთა საგვარეულო ბეჭედთან მე რა ხელი მაქვს?! იი,
იმეე, დმერთო კი მოკალი!.. ახლა მე აფიციანტი რო ვარ,
კაცი არა ვარ, თუე?!.. აქავს სულიც გამცხვია!! სვით
და იქიფეთ, რავარე გენებოთ, აგერ არა ვარ?!.. (აფორ-
ესლა.) იმეე, რაბ ბრძანებთ, ბატონო, რაას?! მაშინ ცეცხლში
დამწვარა ბათუ-ია გაბადების ოჯახზე და იმისი კაცობაე!..
იმეე, რავა მაკადრეთ მაგი, ბატონო, რავა?!..

მანქარი -- (გულზე მიიჭრა, ჩაკოვნა.) გთხოვ, მაშატიო, ჩემო
ბათუ-ია!.. მე მაგ გაგებიათ სულაც არ მითქვამს, ზოქო!.. კაცი
ხარ, ამა არა ხარ?!

ზაოთია -- ამა რაშია საქმე, მანქარ ბატონო, რევიანათ აიჩხენი!..
მანქარი -- მივდივარ, ბათუ-ია, დღეს მივდივარ, ხატართველოდან
ძალიან შორს და მინდა, გულით მინდა, ხანამ დავბ-
რუნდებოდე, ეს ბეჭედი-იფარმეკთა გვარის დირსება, შენი-
თანა ვაცთან ინახოლოდეს!.. მიმიხვდი, ახლა?!

ზაოთია -- თუცა ასე, დანამდვილებით, "მიბარებელი მგელმა
შეინახაო!" თქმულა!..

მანქარი -- (გაეღმება.) მაგიხი მთქმელი მაგ ხორცეებს დღეს ვერ
იტყოდ!

ზაოთია -- ნატომ, მანქარ ბატონო, ნატომ?!

მანუჩარი -- რატომ, ჩემო ბათუია, და, დღეს კაცი მგელზე დაუნდობელი გახდა!.. მგლის მადა, დღეს, ბევრს ხასხაცილოდაც არ ყოფნის!.. ჰოდა, გამგელზე კაცი მგელზე ათჯერ ხამიშია, ბათუია!.. გი, ეს ახეა, ჩემო ბათუია და, თუ ჩემი ძმა ხარ, ეს ერთი მომგრო ყანწი დვინო დაშილიე, ამ აღდგომა დღეს!

ბათუია -- იმეე?! შენისთანა კაი გაცხ ახეთ მცირე თხოვნაზე ვინ გტყვის უარს?!

მანუჩარი -- მამ მე კაი გაცი ვარ, ბათუია?!

ბათუია -- იმევე, აბა არაა?! უმწიველო და კეთილშობილი ნამდვილი კაი გაცი!..

მანუჩარი -- (მწარედ გაეღიმა.) მაშის მკვლელი და დედისგან შერგენებელი კაი კაცი ხად გინახავს შენ, ბათუია?!

ბათუია -- ვიცი, მაგას თქვენს თავზე ბრძანებთ, მანუჩარ ბატონო, მარა მა ხაქმეში რო თქვენ ცათამდე მართალი ხართ, მაგი მე გი არა, მთელმა დუნიამ იცის.

მანუჩარი -- (კინხარა.) თუკი ეს ასეა, დმერთმა გაგიმარჯოს, ჩემო ბათუია!.. ახლა მისმინე!.. ამ აღდგომის დილას, ჩვენი ხალხი და მამული დავლოცოთ!..

ბათუია -- გაუძარჯოს, ბატონო, ჩვენს ხალხს და ჩვენს ქვეყანას!.. (ყანწი დაცალა) წიდან რო ბრძანე, ბატონიშვილო, ხაით გაგიწევიათ?!

მანუჩარი -- ცხრა მთას იქეთ, ბათუია, ცხრა მთას იქეთ!..

ბათუია -- გი, მარა, ხახელი არა აქვს იმ ქვეყანას?!

მანუჩარი -- ჯანდაბა ჰქვია იმ ქვეყანას, ბათუია, ჯანდაბა!!!

ბათუია -- სმეე?! რამ გაიძულათ, ჩემო ბატონო?!

მანუჩარი -- უწმენლობამ, ბათუია!.. გაცი-რწმენაა, ჩემო ბათუია!.. კაცი რწმენას უნდა ეშახურებოდეს!.. მე გი, ვერც ვირწმუნე და ვერც შევიყვარე! (პაუზა.) ბათუია, გაფიცებ ჩვენს ძმობას, კადადი დორცია ბურკაძესთან და უთხარი, მანუჩარი გზმობილობ-თქვა!..

ბათუია -- გი, ბატონო, გი, შენი ჭირიმე! ჩიიი-ჩაას!!! (გარბის, გადადღივ მანუჩარს დვინო ერთბაშად მოეკიდა. გიტარას დაწვდა, სიმებს ჩამოჰკრა.)

მანუჩარი -- (მდერის.)

ნურგინ იტყვის ობლობისა ვაებას,
ნურგინ ჩივის თავის უფესტრობას!
საბრალო მხოლოდ სული ობოლი,
ძნელდა მხოლოდ, რა დაკარგოს მან ტრადის.

(შორიდან შალია უტრამვილის ღრიალი გაისმა.)

გამუბაძე, შენ დაგიღვეს თაღუ-ბიი,
რათ ვანდოდა რიონების თაღუბიი?!..
აწი უდარ ვიარაშვილ ქალბ-ბიი,
ელეტრონიი ჩამასთებს თაღუბ-ბიი!
ეს რა მობთაა ხაქუ გასკვირ-ლიი,
ელეტრონიით ნაილიან ვარუ-ბიი!..

შალია -- (უბოძი ჩამოვიდა.) ვეე-ჰეეეეეეე, ადვილთ მველო და ახალი მკვდრებოლო!.. ადვილთ, თქვენი დედა გი ავარტრეე! (ნაცანი იმიშვლა.)

მანუჩარი -- რა გაღრიალებს, ქამელონ?!

შალია -- თხოლო, ქრისტე აღსდგა, იფაროვე, მამულიშვილო!!!

მანუჩარი -- (თავისთვის.) დმერთმა შენე შეკარგხვინოს და შენი წილი ქრისტეც!!!

შალია -- რაგა მარტო ხარ იაჭხავით, ნათავადარო?!

მანუჩარი -- ჰო, ისე რავარც შენ, შალია!.. ჰო, ჩვენ ორივე იაგანი ვართ, შალია!..

შალია -- დიდი ხანია არ მინახიხარ, იფაროვე, სად ბრძანდებოდი?!

მანუჩარი -- რუსეთს გახლდი, შალია, უმადლებში მინდოდა მოწვობა!

შალია -- ეს არყვებ, თავადო, შალია კურამვილს?! არ გამოვიგა მაგი, არა!.. თელმა ქვეყანამ იცის, შენზე საკავშირო მეტნაა გაზოცხადებული!.. რა-ტომ? შაი ქე იცი შენ?!

მანუჩარი -- (თავისთვის.) ვაიმე!.. მომკვდარა, ის ცოდვისშვილი!..

შალია -- წუ გეშინია, მე არ გაგცემ!.. ხო იცი, მველი მეგობრები ვართ!!

მანუჩარი -- როდის გყოფილხარ შენი მეგობარი, შალია?!

შალია -- კაია, წუ მფაროვეში, ჰიკა დვინო დამისხი, აღდგომის დილა მინდა მოვილოცო!..

მანუჩარი -- დავიხხამ, ოდონდ აქ მოხვლით, ე წმინდა სფერა არ წამიბილწო!!

შალია -- დაახხი!.. დაახხი!!! (მანუჩარმა ჰიკა ხელში მიაწოდა.) კაი გაცხ გოუძარჯოს, ნათავადარო!..

მანუჩარი -- კაი გაცხ გი, შალია!

შალია -- (ჰიკა უხუნოქია დახცალა) ერთიიცი!.. შენ არ დალგე. მანუჩარ?!

მანუჩარი -- შენთანა? არა, ქამელონო!

შალია -- ჰო, რაგა ვეკადრება!.. შენ თავადი, მე გლეჯის შეიდი!.. თუშეა, დღეს ეს გლეჯის მკილი შენ გი არა, თავრობაზე აღარ უნდა!.. თოო, ამათიი!!!

მანუჩარი -- შენ მაინც რაღა გკონს ამათი ხაგინებელი, შალია?!

შალია -- მადლეით გროგული ვიყავი ამათი და ნაინე მიბანდურეს!

მანუჩარი -- მაღიან დაუწვიხართ, ძალიან!

შალია -- თოო, გვეხლი მიამიკიდეს, გვეხლი, მარა, ე რიონეხი რო ჰაგნში ავარდება, ეეე, მაშინ გეივებენ, თუ ვინცაა შალია ყურამვილი, მაინს!!!

მანუჩარი -- (რაღაც ენაშნა.) გი, მარა, რაფრა შევრევი, რიონეგებს, შალია?!

შალია -- დინამიტი მოვრევა!.. (შეპაძვცდა.) შეპოგვიერთდები?! შენ კვკილზეში, ნათავადარო, შეპოგვიერთდები?!

მანუჩარი -- ვის, შალია?!

შალია -- ჩვენ!

მანუჩარი -- ვის, თქვენ, შალია?!

შალია -- ხელო წუ ვისწრებს!.. რო გეგევენობი, შე მაშინ გეივებ ყველაფერს!

მანუჩარი -- მე თქვენთან რა შეხვედრა, შალვა?
შალვა -- აბა ვის ესაქმება, შენ თუ არა?! გაცი დაგეძებს
ვაგანიორწყლებს..
მანუჩარი -- შენ ჩემზე რუ წუხხარ, შალვა!
შალვა -- ბიი-ვიოხ?!.. შენ ამათ პარტიამი რომ არ შეხუღხარ?!
მანუჩარი -- ანუ მიფიქრია..
შალვა -- ჰოდა, მაშინ ნეშოგვიერთდის..
მანუჩარი -- (თავახთვის) იოო, რა გარეწარია!!! (გამომეფილად.)
ამის გასაპრჯელოდ რას მივიღებ, შალვა?!
შალვა -- უაჩრაც ფულს და ამათი გადასენების შემონვევას
შეგვედრე იმის აღფრენს ხრულ გარანტიას.. რაო, ცოტაა?!
მანუჩარი -- შირაქით, შალვან ბეგროს.. და თუ დაემარცხდათ?!
შალვა -- განდგომოთ ცხოვრებას იქ, ხადაც შენი ზღლიერი შამ-
გვიქცა!..
მანუჩარი -- იგი, რას გეტყვი, ქაშელეონ?!
შალვა -- ჰო, რას მერყვი, უზამულოთ დარბენილო მამულიწვილო?
მანუჩარი -- მე ჩემი ხალხის მტერი არასოდეს არ გაუხდები,
შალვა!.. შენ კარგად იცი, რომ მე, დიდი იჯარის უკანასკნელ
შობაშობავად, სრული უფლება მაქვს, კომუნისტები გუღუღ
არ შეზატებოდეს, მარა, მე ბრმა არა ვარ და გარგათ ცხედრად
რომ ესენი ჩემი ხალხისათვის ბევრი სიკეთის მომტანი
არიან..
შალვა -- მაინც რაში ხედავ ამათ ხიკეთეს, ნათავადარო?!
მანუჩარი -- ქვეყნის განსაღებება და ინფუხტრიალისაგინაში..
თუნდმე იმ რიონგესში, რომელხაც შენ აფიქტებდა უბირებ
შალვა!..
შალვა -- ჰოოო?!
მანუჩარი -- დიახ, ეს ასეა, და, გიმეორებ: მე ჩემი ხალხის მტერი,
იმისი უფლის მოხურნე, არც ეყოფილვარ და არც გაკზნული
შალვა!..
შალვა -- (ამყარა შანტაქსე წავიდა.) ხამაგეოროს ესენი შეგებას
შენ! არ დაგაფიქვამეს: კაცი, რომელხაც შენ თავი გაუხტე,
კომუნისტია!..
მანუჩარი -- მოკვდა, ის ცოდადისშვილი!.. არ გეყურება, ქაშელეონ?
შენ გევიოხები: ის გაცი მოკვდა?!
შალვა -- ხამიდვეშიოთ დაინვალიდდა!.. ჰოდა, რაე გვინია,
ანდა შენ, ესენი ამას გაპარტიებენ?!.. ვეშ, რა შიამითი გაცი
ხარ, ნათავადარო?! მისხაკიომის ჯურღმულტებში დაამთავრებ
მაგ შენ გამაღვებულ ცხოვრებას!.. კი, ახე იქნება
დახარდილივითი!! შენ ვი არა, მე, გლეხის სვილი არ
დამსრდო ძაღლთამირმა სოლომონ ვამყამებ?!..
მანუჩარი -- მაინც, რა მიხდაო, ქაშელეონ?
შალვა -- ჯერ იყო, და, კომუნისტურ პარტიამი შეხახვლევი გი
ხამიხედავ!.. ჩემს რეკომენტატორებს ხულ ბრმა გარის
ცხურები, ყრუ იოლოვები უძანა! მერე მე მიმიცა და ხული
თავბიდი მამყველინა.. ერთი ხელი მქონდა, ხანამ ბიუროკრატ
გამოვასწრებდი.. კი, აბაა?!
მანუჩარი -- დამართო, რუ გადაბრევი!.. შენ ამათ პარტიამი რა
განდოდა, ქაშელეონ?!
შალვა -- რაე, ხხეები თუ იყენებენ?!
მანუჩარი -- შენისთანა პარტიული ვის უნდა, ქაშელეონ, ვის?!

შალვა -- მე ვინდა, პარტიო, მე!.. ჩემ ცოლ-შვილს უნდა, იმათ
ნიშავალს!.. შენ რე არ გვინია, მოღმევიკების პარტიამი
ყველა სოლომონ ვამყამებ?!
მანუჩარი -- ვაი, რომ არა!.. ცოტაა, შალვა ცოტა, სოლომონისთან
გატყვი გაცვი!
შალვა -- შენ ასე ფიქრობ?!
მანუჩარი -- რა თქმა უნდა, შალვა!
შალვა -- მე ვი შეგინია, აბა სწორედ შეხახხითი და ამოხაკივი..
კი, აბაა?! იოო, იმისი სიხვედი ფაღლით მაღლურმა!.. იმარ
მიმიფიქ მე ბილი!.. იმისი დაქვინებითი შოთხეობით მიხან-
დურებს ირგანობდენ: ფილიალი, გაწეწარ.. და ხახხარ და
ნამირადააო!..
მანუჩარი -- მართალი ფიქრებს!.. რაე, არა ხარ, თვენი!
შალვა -- ჰოდა, თუ ვარ, პრემოს ის გევი ხაზუნე, ჩემგან
ხაზხიურათ!!! ვი, აბაა?!
მანუჩარი -- (გლდანბევი.) მამ იმ დღეს, მიტინგზე ქაშელის
ბეღლანში..
შალვა -- (ამყარა.) კი!.. ჩემი ჯიღლია ის, ხაზუნე და ხერხებამდე
ჩემი ტყვია უნის ახლავ!!
მანუჩარი -- ვისი დავალებით ესროდე, კამეღეონ?!
შალვა -- ანარქისტების!
მანუჩარი -- რისთვის ესროდე?!
შალვა -- ფულისთვის, თავადო, ყველისთვის გესროდე!
მანუჩარი -- ფულისთვის ესროდე ქანთველ კაცს ტყვია?!
შალვა -- ფული ხაჭირია, მანუჩარ!
მანუჩარი -- ხინდის-ნამუსი?!
შალვა -- ჩვენს დროში ზეფიქტი ხარვია!..
მანუჩარი -- (მაგიდას მიუძირ დაპკრა.) ნამირადა ხარ შენ,
გარეწარო!..
შალვა -- ფრთხილათ, იფარბიდე, გეგზლიან თამამი ხამინია,
ბიჭო!..
მანუჩარი -- ჰო, ნამირადა, ყველა დროის და ყველა მთავრობის!
შალვა -- შენც ხონრებეტი ხარ, ნათავადარო!
მანუჩარი -- არა, შალვა, არა, მე და შენ ერთ გლიამი ვერ
მოვთავსდებით, ვერა!..
შალვა -- შენ შეაღოშევი და მე მტრებეფი, არაა?!
მანუჩარი -- რა თქმა უნდა, შალვა!.. მე მსხვერპლი ვარ ჩემი
დროის, ჩემი გვანოურული ამპარტანობის, ჩემი გატყვი
ხინლისის და თავმოყვარეობის, რომელიც ამ ჩანარი აღმარების
აღარ ხეინდებ!.. შენ კი შენს უგვარობას და უწინდურობას
უნდა ეხსხვერბლო, შოოო!.. (მტკიცე გადარხვერბლებით.)
უნდა მოკვდა, შალვა ყურამეღლი!!
შალვა -- (შეგინია.) 277?!
მანუჩარი -- შენი და შენისთანების გადაშეიფემ, ჩემი გატყველ-
მაროქტული ცხოვრების ოფეაშეიდი წლის მამილზე, ვერ-
ერთი კაცული ხურთული ვერ შევიხრულე და ეს ერთი მარცხ
ჩემს ზეღლია!.. ჰო, უნდა მოკვდა, შალვა!.. ნუა ვენადვერი
და ან ერთ სიკეთეს მაინც მოგვტან ჩემს ხალხს, ჩემს
ქვეყნას.
შალვა -- როდის ინებებს თქვენი პრეციენტალება განზრახვის
შესრულებას?!

მანუჩარი - დღეებე!... ახლავე!... ჯერ სახალხოთ უნდა გავაშიშ-
ვლო შენი ბოლო შხავერული ჩანაფიქრი და მერე ესათუოდ
მოგვლავ, მაძის სულს ვფიცავარ!!

შალია - და შენ, იფარიძე, გგონია, ესენი რაიმეს დავიჯერებენ?!
ზა, ზა, ზაა!...

მანუჩარი - სოფლიმონისადმი შეზანათურად ნახსოვდი ტყვიან
გმარა შენი ვაყობის საბრუად, შალია!!

შალია - მდუბააჲ, ნათაგადარო, მწინააჲ!

მანუჩარი - რა სახიფათო ხარ, ამ დახანდობი?! შენ უნდა
მოგვდე, შალია!!

შალია - (ხელი მაუწერიხსაჲც გააპარა.) ფრთხილად, იფარიძე,
ფრთხი-ლათ!!

მანუჩარი - (ნაგანი იშიშვლა.) ზა, ზა, ზააა!... ხელ შენ მასწრებდი
და ამ ერთხელ ვეღარ დავითხოვ პირველობას, შალია!...
მოდებ, ნამდვივი იყოს: ვინც მოკლავს, ღემოც იმან გადგათ-
რითხს... (შალიამ მაუწერი იპრო. გაისმა ორი გასროლა.
შაუზა.)

შალია - ვაი, ხად დამახწარი, იფარიძე?!... ვაი, დედა-ზაა!...
(ჩაიკვება.)

მანუჩარი - შენდობას ვთხოვ, შალია, თუკი მართალი ვიყავი მგ
შენთან!...

შალია - შეცნადებ ზუგალმა, იფარიძე, შეცინდოს!... აააა!... (კვდებ.)

მანუჩარი - (ერთხანს გადმისხრულა დგას, გველჯერით ხელში. მერე
თანდათან გოსს მოგვო, გამოერევა.) ვინ დაპიჯერებ, ახლა-
მე. მანუჩარ ედინერის-მე იფარიძეს, რომ ვაჟა ვი არა, გველ-
მოკვალდი, ნამდვილი გველი!... არა-ვინ!! არა-ვინ!! ჰო, როგო-
მითხრა, ამ გარეწარმა?! მინახვოსის ჯურღმულეგში დაამთავ-
რებ მერს გამადღებულ ცხოვრებახო, არაა?! ეყუჰ. იფარიძე,
დაიწვას შენი დაბადების დღე და საათი!!

(ტყვიან ხელში მიიტრია. ალაგს მოაღებინა ბათუია და დორეია.)

ბათუია - (ხელში რეგოლეკერი შენიშნა.) მანუჩარ იატონი!!

დორეია - აჰ, არ ენა მაგი, შეილო, არა!... (იხვე გასროლა. მანუჩარი
ნეტონტმანდა და დაიკა. ბათუია დრიალით დაგმწო წაქცეულს.)

ბათუია - მანუჩარ შატო-ნა!!

მანუჩარი - (თავს ძალა დაატანა, მიწარე ირთინით.) აღსრულდა, ბატო,
ბათუია!!

დორეია - (იხვე ქვითინით.) წინთვინ, შეილო, რეიზა?!

მანუჩარი - სოფლიმონს გამაგვიო: რიონსებს გაუფრთხილდეს, გერეწ-
რები აფეთქებითა ეშუქრებიაში... ზომ?! ზომ გადახვემ, ბათუია?!
ბათუია - ჰო, მანუჩარ, ჰო, გენაცვალე!

დორეია - (შალიას გვამი შენიშნა.) საიდან გამოიყვრა აჰ, ეს
ღმინისშვილი?

მანუჩარი - აჰ რა ვიცი, გამოიტყვრა კია დააა... (შაუზა. ფუდად
ხდებ.)

ბათუია - ვხაა, მიკო, რო მითხარნი, საქართველოდან შორს
მოკვდივარ?!! აა? ეხაა?!

მანუჩარი -- ჰოდა. მაგდოვარ ვიდვი, ბათუია, ზომ ხედავ, რომ
მაგდოვარ?! (შაუზა.) ბათუია, გაიფიქრე შენს ვაფურცავობს,
იფარიძეთა საგვარეულო შეჭედი მუხეუბს ჩააბარე!... ჩემს
მერე მაგას ხევა პატრონი ადარა ჯეგეს!... ზომ, ბათუია, ზომ
ჩააბარე?! ეე, ბიჭო, მომეცი ხიტყვა, თორემ აღარ მადლის
შეიქვ-გაბრელო!!

ბათუია -- ჰო, მანუჩარ, ჰო, გენაცვალე!!! (აღრიალდა.)

მანუჩარი -- (სახეზე გამოფიქვების დიმილი შეუოამამდა.) შენ რა
ქენი, ბიჭო, დორეია, მაინც ვერ ნახე სულიკოს საფლავი,
ზომ?!

დორეია -- ჯერ ვერა, მანუჩარ პატრონო, ჯერ ვერა!!

მანუჩარი -- ჰოდა, უცადე, ვარგად გეგებ, დორეია, იქნება ნაზო,
რამენაირად!!

დორეია -- ევედები, პატრონიშვილო, ვეცადები!! (იხვე აღრიალდა.)

მანუჩარი -- მომეზმარეთ, წამოვიწიო!... (მიეშველნენ. საიდანღაც
არაღანსე "დილის საარი" გაისმა. მანუჩარი გაინაბა, მერე
უკანახტვლი ძალა მოიკრიფა და გულის ხილრშიდან მთელი
ბოლმა-ტკივილი ამოანახა.)

ბინის ღერა ხაწოლო...
უფრო და უფრო ბინდებ...
შესა ნავალს ბოლიქე
პლახი აბიან... (კვლხ.)

ბათუია -- (დრიალით ჩაეწია.) დმერთოლო, რა დრიალი
ვეზოვრობთ?! დმერთოლო ასეთი გაცები, ახე უფეთოლო, ახე
უდროთ, რატომ უნდა კოლეზოდეს, რა-ტოლმ?! (აღიოქება-
თა ძლიერი ხმები გაისმა, თომგლთაჲ ქარხნების სეცოთები
მეგრწყა.)

ფარა.

1971 წელი